ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

Κωδικός μαθήματος στον Οδηγό Σπουδών: 500800

Υπεύθυνος Καθηγητής
Α. Χ. Λάζαρης

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Επιμέλεια έκδοσης:
Μ. Γιάνναρη
Α. Αργυρού

Τόμος 2 - 3ο Τεύχος
Ιούνιος – Αύγουστος 2025

Πίνακας περιεχομένων

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΡΙΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ 2

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΑΣ ΣΕ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ ΥΓΕΙΑΣ 3

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ 5

ΤΟ "ΕΝΑΤΟ ΚΥΜΑ" ΤΟΥ ΙΒΑΝ ΑΪΒΑΖΟΦΣΚΙ 9

Η ΝΑΠΟΛΗ ΣΤΗ ΦΩΝΗ ΤΟΥΣ 17

«Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ – ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ»:ΜΙΑ ΤΑΙΝΙΑ ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ.....23

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟ (ΚΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ).....31

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΣΤΟ ΟΝΕΙΡΟ 38

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΡΙΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Οι παραδόσεις και οι εκτός Σχολής δράσεις στο πλαίσιο του κατ' επιλογήν υποχρεωτικού **μαθήματος «ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ»** με κωδικό μαθήματος 500800 στον Οδηγό Σπουδών της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ και MED2135 στην ηλεκτρονική τάξη του ΕΚΠΑ (https://eclass.uoa.gr/courses/MED2135/) στρέφονται γύρω από την αξία της ζωής, τη νόσο, την ιδιότητα του γιατρού, τη σχέση γιατρού – ασθενούς και τον θάνατο, αντλώντας σχετικά ερεθίσματα από τους τομείς της Φιλοσοφίας, της Θεολογίας, της Κοινωνιολογίας, των Γραμμάτων και των Τεχνών. Σκοπό του μαθήματος *δεν* αποτελεί ούτε η θεωρητική κατάρτιση για τα επί μέρους πεδία των ανθρωπιστικών επιστημών, των Γραμμάτων και των Τεχνών ούτε η όποια ηθικολογία ή διδακτισμός, αλλά **η ενεργός συμμετοχή των εκπαιδευομένων τόσο στην παρακολούθηση όσο και στη διαμόρφωση των μαθημάτων και των δράσεων, η προσωπική βιωματική επαφή και γνωριμία των φοιτη-τών/-τριών με τα αντίστοιχα ερεθίσματα καλλιέργειας και πρωτίστως η έμπρακτη ανταπόκρισή τους σε αυτά με τη συνεισφορά τους στο ηλεκτρονικό χαρτοφυλάκιο του μαθήματος.**

Στο παρόν τεύχος, ο άνθρωπος-ελέφαντας οπλισμένος με ελπίδα και θετικά συναισθήματα, μια αυγουστιάτικη φεγγαρόλουστη βραδιά, φτάνει με το ένατο κύμα στη Νάπολη να νοσταλγήσει τα όνειρά του…

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΑΣ ΣΕ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΕ ΜΟΝΑΔΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

Επιμέλεια: ΔΡΕΠΑΝΗ ΕΥΑΝΘΙΑ

Η άσκηση της σύγχρονης ιατρικής αποτελείται από δύο βασικούς πυλώνες : πρώτα την επιστήμη, δηλαδή την εις βάθος εκπαίδευση και εξειδίκευση του θεράποντα ιατρού στο αντικείμενό του και κατά δεύτερον την παιδεία, το ήθος και το πνευματικό υπόβαθρο του επαγγελματία. Η εκπαιδευτική κατάρτιση είναι μία διαδικασία που αποκτάται με τα χρόνια σπουδών και εμπειρίας. Ωστόσο, το δεύτερο σκέλος είναι μία μακρόσυρτη και αδιάκοπη διαδικασία. Είναι ίσως και το σημαντικότερο προσόν ενός ιατρού να εξασφαλίζει την καλή επικοινωνία με τον ασθενή του, να συμπονεί και να νοιάζεται τον άνθρωπο που πρέπει να θεραπεύσει, τόσο ώστε να του παρέχει την ύψιστη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, όσο και να τον στηρίζει συναισθηματικά, δημιουργώντας ένα κλίμα εμπιστοσύνης και θετικότητας, με άλλα λόγια, πρέπει να είναι κατανοητικός και ενσυναίσθητος. Όμως, είναι γεγονός ότι στις μέρες μας, ανακύπτουν πολλά προβλήματα που αποτελούν τροχοπέδη στη σωστή ενασχόληση του ιατρού με τον ψυχικό κόσμο του ασθενή, αλλά ταυτόχρονα και προβλήματα που επηρεάζουν την ψυχολογία του ίδιου του θεραπευτή.

Ορισμένα από αυτά τα προβλήματα που εμποδίζουν το υγειονομικό προσωπικό να ασχοληθεί περαιτέρω και εις βάθος με τους θεραπευμένους είναι: ο επιβαρυμένος χρόνος εργασίας τους, οι πολύωρες εφημερίες, ο περιορισμένος χρόνος που διαθέτουν λόγω έλλειψης προσωπικού και κατ' επέκταση ο φόρτος εργασίας, καθώς και οι χαμηλές απολαβές. Τα παραπάνω δυσχεραίνουν την εύρυθμη λειτουργία του υγειονομικού συστήματος, καθώς παρατηρείται στους επαγγελματίες, εξάντληση, άγχος και απαισιοδοξία, με αποτέλεσμα να επηρεάζουν έμμεσα και τους ασθενείς, οι οποίοι υποφέροντας από τον ήδη υπάρχοντα σωματικό πόνο και τη θλίψη, καλούνται να διαχειριστούν ταυτόχρονα την απρόσωπη στάση των ιατρών. Τα αποτελέσματα αυτής της κατάστασης τους επιφέρουν καταθλιπτικά συμπτώματα, αίσθημα ματαιότητας, μειωμένη ψυχική υγεία αλλά και μείωση της ελπίδας, γεγονός που είναι ικανό ακόμα και να ανατρέψει την πορεία ολόκληρης της θεραπείας, καθώς η ελπίδα και η ψυχική δύναμη του ασθενή για να καταπολεμήσει

την ασθένειά του είναι παράγοντες εξέχουσας σημασίας . Αντίστοιχα, η ελπίδα είναι μία αρετή που πρέπει να υπάρχει και σε κάθε θεράποντα, διότι όσο σημαντική είναι για τους ασθενείς, τόσο είναι και για το υγειονομικό προσωπικό. Είναι αναγκαίο ένας ιατρός να είναι σίγουρος για το θεραπευτικό πλάνο που πρέπει να ακολουθήσει αλλά και αισιόδοξος για τα αποτελέσματα της θεραπείας, έτσι ώστε να μεταλαμπαδευτεί αυτή η σιγουριά και η ελπίδα στον ασθενή του.

Η εκπαιδευτική παρέμβαση βασίστηκε στη θεωρία της ελπίδας του Synder, ώστε να καθοδηγήσει τους συμμετέχοντες στο πώς να διαχειρίζονται τις δυσκολίες ως προκλήσεις και να αναγνωρίζουν τις επιτυχίες. Ταυτόχρονα, εκπαιδεύονται στο να καθορίζουν και να επιτυγχάνουν μετρήσιμους και εφικτούς στόχους, αλλά και τη διαδικασία για την επίτευξη αυτών. Ο εκπαιδευτής του προγράμματος ορίζει τους στόχους, τα κριτήρια επιτυχίας και παροτρύνει τους μετέχοντες να κινηθούν θετικά προς την επίτευξη του στόχου τους και ιδιαίτερα ενός ποσοτικού και μετρήσιμου στόχου, που θα έχουν ορίσει ως σημαντικό. Ο σχεδιασμός της εκπαιδευτικής παρέμβασης στοχεύει στην καταγραφή πολύτιμων στόχων καθώς και υπο-στόχων, ώστε να αποκομίζονται τα οφέλη ακόμα και των μικρότερων βλέψεων.

Ύστερα από την εκπαιδευτική παρέμβαση, διεξήχθησαν ορισμένες έρευνες με σκοπό τη μέτρηση της ελπίδας στο υγειονομικό προσωπικό, μέσω ερωτηματολογίων τόσο στους εργαζομένους των νοσοκομείων όσο και στους ασθενείς που λάμβαναν θεραπεία από τους αντίστοιχους ιατρούς. Οι παρεμβάσεις έγιναν σε δύο φάσεις, η μία σε ακτινοθεραπευτικό τμήμα και η άλλη σε τμήμα μαστού. Και στις δύο κλινικές οι θεράποντες χωρίστηκαν σε δυο υποομάδες, όπου μόνο η μία από την κάθε κλινική παρακολούθησε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Στο τέλος της εκπαίδευσης λήφθηκαν τα αποτελέσματα από το υγειονομικό προσωπικό αλλά και από τους ασθενείς που παρακολουθούνταν από τους αντίστοιχους ιατρούς, μέσω ερωτηματολογίων. Τα ευρήματα της έρευνας απέδειξαν ότι οι συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική παρέμβαση παρουσίαζαν υψηλότερα ποσοστά στο επίπεδο της ελπίδας , από τους αντίστοιχους που δεν συμμετείχαν σε αυτή. Επίσης, οι συμμετέχοντες παρουσίαζαν και μία γενικότερη βελτίωση συνολικά στο ψυχολογικό κεφάλαιο. Όσον αφορά τους ασθενείς, εκείνοι που παρακολουθούνταν από ιατρό που συμμετείχε στην εκπαιδευτική παρέμβαση παρουσίασαν υψηλότερα ποσοστά στη διαπροσωπική προσέγγιση, στη σχέση εμπιστοσύνης αλλά και γενικότερα στη συνολική ικανοποίηση, σε σχέση με εκείνους που ο ιατρός τους βρίσκονταν στο υποσύνολο που δεν παρακολούθησε το πρόγραμμα.

Με βάση τα παραπάνω, παρατηρείται η στενή σύνδεση μεταξύ ιατρού-ασθενούς, καθώς, όταν βελτιώνεται η ψυχική υγεία και ελπίδα του θεράποντα, αυξάνεται και η αισιοδοξία, η ικανοποίηση και η εμπιστοσύνη του ασθενούς, ενώ παράλληλα βελτιώνεται και η μεταξύ τους σχέση. Ο ασθενής πέρα από τη στήριξη της οικογένειας του και του κοινωνικού περιβάλλοντός του, είναι αναγκαίο να βλέπει τη στήριξη και μέσα από τα μάτια του ιατρού του, καθώς αυτός θα είναι ο

συνοδοιπόρος του καθ΄ όλη τη διάρκεια της θεραπείας του. Ο ιατρός αλλά και το υπόλοιπο υγειονομικό προσωπικό αποτελούν την πρώτη γραμμή επικοινωνίας του ασθενούς, αφού αυτοί γνωρίζουν ακριβώς την κατάστασή του, το επόμενο βήμα της θεραπείας, την ψυχοσύνθεση του ασθενή τους αλλά και τον τρόπο που πρέπει να επικοινωνήσουν μαζί του. Με αυτόν τον τρόπο θα καταφέρουν να του δώσουν και το έναυσμα να συνεχίσει να προσπαθεί, θα τον οπλίσουν με ελπίδα και θα τον ενθαρρύνουν, ώστε να ιαθεί πλήρως και να βγουν και οι δύο, ιατρός και ασθενής, νικητές από αυτή τη μάχη.

Στο πλαίσιο της επίτευξης αυτών των στόχων, μπορούν να διεξαχθούν μελλοντικές έρευνες και προγράμματα, τα οποία θα επισημαίνουν τη σημασία της ελπίδας στον υγειονομικό χώρο και θα παροτρύνουν ολοένα και περισσότερους επαγγελματίες και νοσοκομειακές κλινικές να συμμετέχουν, καθώς αυτές οι εκπαιδεύσεις θα συμβάλλουν στην καλλιέργεια θετικών ψυχολογικών δεξιοτήτων, στη βελτίωση της ψυχολογικής ευεξίας και στην ενίσχυση της παραγωγικότητας. Μελλοντικές έρευνες μάλιστα θα μπορούσαν να αξιολογήσουν και άλλες διαστάσεις του ψυχολογικού φάσματος, να ανταποκρίνονται σε μεγαλύτερες νοσοκομειακές δομές και να επιτρέψουν τη συμμέτοχη περισσότερων υγειονομικών επαγγελματιών αντιμετωπίζοντας προβλήματα όπως η γραφειοκρατία και η απροθυμία από το προσωπικό.

Εν κατακλείδι, οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε πως οι ιατροί πρέπει να αντιμετωπίζουν τους ασθενείς ως ανθρώπινη οντότητα δηλαδή να τους θεραπεύουν σωματικά αλλά και ψυχικά. Αυτό θα επιτευχθεί όταν και ο ίδιος ο θεράπων είναι ψυχικά υγιής, σίγουρος για τις γνώσεις του και αισιόδοξος για τη θεραπεία που θα υποβάλλει τον ασθενή του. Επομένως, όταν ο θεράπων έχει ελπίδα, βλέπει το μέλλον με αισιοδοξία και τον ασθενή του να ανακάμπτει, περνάει αυτό το αίσθημα της σιγουριάς, της ελπίδας και της ευθυμίας και στον ασθενή του. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε πως ιατρός και ασθενής είναι μαζί συνοδοιπόροι από την αρχή μέχρι το τέλος στο μονοπάτι της θεραπείας.

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ: ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Επιμέλεια: ΚΟΥΓΙΟΥΜΤΖΗ ΜΑΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑ

Εισαγωγή

Στον τομέα της ψυχολογίας, η κατανόηση των συναισθημάτων και του ρόλου τους στη ζωή των ανθρώπων αποτέλεσε για πολλά χρόνια βασικό ερευνητικό πεδίο. Ιστορικά, η έρευνα επικεντρώθηκε κυρίως στα αρνητικά συναισθήματα και στον τρόπο που επηρεάζουν τη σκέψη και

τη συμπεριφορά μας. Ωστόσο, με την άνοδο της θετικής ψυχολογίας, οι επιστήμονες άρχισαν να μελετούν τη σημασία των θετικών συναισθημάτων και τον ρόλο τους στη συνολική ευημερία.

Μια από τις πιο σημαντικές θεωρίες που προέκυψαν από αυτή την αλλαγή κατεύθυνσης είναι η Θεωρία των Θετικών Συναισθημάτων, που αναπτύχθηκε από την Barbara Fredrickson. Η θεωρία αυτή υποστηρίζει ότι τα θετικά συναισθήματα, όπως η χαρά, η ευγνωμοσύνη, η ελπίδα και η αγάπη, έχουν μοναδικές λειτουργίες που ξεπερνούν την απλή ευχαρίστηση της στιγμής. Βοηθούν τα άτομα να διευρύνουν την προοπτική τους, να αναπτύξουν ψυχολογικούς και κοινωνικούς πόρους και να ενισχύσουν την ανθεκτικότητά τους στις δυσκολίες. Στην παρούσα εργασία θα αναλυθούν οι βασικές αρχές της θεωρίας, η επιστημονική της υποστήριξη, οι πρακτικές της εφαρμογές και ο ευρύτερος αντίκτυπός της.

- **Βασικές Αρχές της Θεωρίας**

1. Η Διεύρυνση και Δημιουργία (Broaden-and-Build Model). Ο κεντρικός πυρήνας της θεωρίας είναι το μοντέλο "Διεύρυνσης και Δημιουργίας" (Broaden-and-Build). Σύμφωνα με αυτό, τα θετικά συναισθήματα διευρύνουν το εύρος της σκέψης και της δράσης ενός ατόμου, ανοίγοντας νέες ευκαιρίες για μάθηση και ανάπτυξη. Για παράδειγμα, η χαρά μπορεί να μας ωθήσει να εξερευνήσουμε νέες δραστηριότητες, ενώ η περιέργεια μπορεί να μας οδηγήσει σε μεγαλύτερη δημιουργικότητα και καινοτομία. Με τον τρόπο αυτό, τα θετικά συναισθήματα δεν περιορίζονται στη στιγμιαία ευχαρίστηση, αλλά θέτουν τα θεμέλια για μακροπρόθεσμη ανάπτυξη.

2. Η Αντίστροφη Σπείρα των Συναισθημάτων (Undoing Effect). Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα σημεία της θεωρίας είναι το φαινόμενο της "αντίστροφης σπείρας". Τα θετικά συναισθήματα μπορούν να αντιστρέψουν τις φυσιολογικές επιδράσεις των αρνητικών συναισθημάτων, όπως το άγχος, ο θυμός ή ο φόβος. Για παράδειγμα, έρευνες έχουν δείξει ότι οι άνθρωποι που βιώνουν συναισθήματα όπως η ευγνωμοσύνη και η γαλήνη, παρουσιάζουν ταχύτερη ανάρρωση από τις επιδράσεις του στρες.

3. Η Δημιουργία Πόρων. Τα θετικά συναισθήματα βοηθούν τα άτομα να χτίσουν διαρκείς πόρους που είναι χρήσιμοι σε όλες τις πτυχές της ζωής. Αυτοί οι πόροι μπορεί να είναι: i) Ψυχολογικοί: Ανάπτυξη αισιοδοξίας, αυτοπεποίθησης και ανθεκτικότητας. ii) Κοινωνικοί: Δημιουργία και ενίσχυση σχέσεων εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης. iii) Σωματικοί: Ενίσχυση

του ανοσοποιητικού συστήματος και της φυσικής ευεξίας. iv) Γνωστικοί: Ενίσχυση της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης.

4. Η Σπείρα της Ανάπτυξης (Upward Spiral). Τα θετικά συναισθήματα ενισχύουν τη δημιουργία περισσότερων θετικών εμπειριών, δημιουργώντας έναν αυτοτροφοδοτούμενο κύκλο ευημερίας. Για παράδειγμα, η εμπειρία αγάπης σε μια οικογένεια μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερες σχέσεις, περισσότερη ευτυχία και μεγαλύτερη στήριξη στα μέλη της.

Η Επιστημονική Υποστήριξη. Η θεωρία της Fredrickson βασίζεται σε εκτενή επιστημονική έρευνα που έχει πραγματοποιηθεί τις τελευταίες δεκαετίες. Μερικές από τις πιο σημαντικές έρευνες περιλαμβάνουν:

1. Πειραματικές Μελέτες. Σε πειράματα που πραγματοποιήθηκαν σε εργαστήρια, οι συμμετέχοντες που εκτέθηκαν σε θετικά συναισθήματα (π.χ. μέσω εικόνων ή βίντεο) έδειξαν αυξημένη δημιουργικότητα, βελτιωμένη μνήμη και μεγαλύτερη ικανότητα λήψης αποφάσεων σε σύγκριση με αυτούς που βίωσαν αρνητικά ή ουδέτερα συναισθήματα.

2. Μελέτες Φυσιολογίας. Νευρολογικές έρευνες έδειξαν ότι τα θετικά συναισθήματα ενεργοποιούν περιοχές του εγκεφάλου, όπως ο προμετωπιαίος φλοιός, που συνδέεται με τη δημιουργικότητα και τη μακροπρόθεσμη σκέψη. Παράλληλα, μειώνουν τη δραστηριότητα του αμυγδαλοειδούς πυρήνα, που σχετίζεται με το φόβο και το άγχος. 3. Μακροχρόνιες Μελέτες. Οι έρευνες έχουν δείξει ότι οι άνθρωποι που βιώνουν τακτικά θετικά συναισθήματα παρουσιάζουν καλύτερη ψυχική και σωματική υγεία, υψηλότερο επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή και μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στις δυσκολίες.

- **Πρακτικές Εφαρμογές**

Η Θεωρία των Θετικών Συναισθημάτων έχει πρακτικές εφαρμογές σε διάφορους τομείς:

1. Στην Εκπαίδευση. Ένα σχολικό περιβάλλον που προάγει τη χαρά, τη συνεργασία και τη δημιουργικότητα οδηγεί σε καλύτερη απόδοση των μαθητών. Οι δάσκαλοι που ενσωματώνουν ασκήσεις ενσυναίσθησης και ευγνωμοσύνης βοηθούν τους μαθητές να νιώθουν ασφάλεια και εμπιστοσύνη.

2. Στην Υγεία. Τα θετικά συναισθήματα συμβάλλουν στη μείωση της φλεγμονής, στη βελτίωση της καρδιολογικής υγείας και στην ενίσχυση του ανοσοποιητικού συστήματος. Ειδικές ασκήσεις, όπως ο διαλογισμός ευγνωμοσύνης, έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματικές.

3. Στον Επαγγελματικό Τομέα. Στο εργασιακό περιβάλλον, τα θετικά συναισθήματα αυξάνουν

την παραγωγικότητα και τη δέσμευση των εργαζομένων. Ένα θετικό κλίμα στον χώρο εργασίας οδηγεί σε μεγαλύτερη ικανοποίηση και συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας.

4. Στις Προσωπικές Σχέσεις. Η καλλιέργεια θετικών συναισθημάτων, όπως η αγάπη και η ευγνωμοσύνη, ενισχύει τη σύνδεση μεταξύ των ανθρώπων. Η εφαρμογή ασκήσεων που στοχεύουν στην ενίσχυση αυτών των συναισθημάτων έχει ως αποτέλεσμα πιο βαθιές και ουσιαστικές σχέσεις.

Συμπεράσματα

Η Θεωρία των Θετικών Συναισθημάτων αποτελεί έναν από τους ακρογωνιαίους λίθους της θετικής ψυχολογίας. Με τη διεύρυνση της σκέψης και τη δημιουργία ανθεκτικότητας, τα θετικά συναισθήματα προσφέρουν ένα ισχυρό εργαλείο για την ενίσχυση της ευημερίας. Η θεωρία αυτή αποδεικνύει ότι τα θετικά συναισθήματα δεν είναι απλώς στιγμιαίες καταστάσεις, αλλά καταλύτες που επηρεάζουν βαθιά την ψυχολογία, τη σωματική υγεία και την κοινωνική μας ζωή. Η πρακτική εφαρμογή αυτής της θεωρίας έχει τη δύναμη να αλλάξει τον τρόπο που βλέπουμε τη ζωή και να μας οδηγήσει σε μια πιο ευτυχισμένη και πλήρη ύπαρξη.

Βιβλιογραφία

1. Γαλανάκης, Μ. Η θεωρία των θετικών συναισθημάτων.

2. Κουρκούτας, Η. Η επίδραση των θετικών συναισθημάτων στη σωματική και ψυχική υγεία.

3. Δημητρίου, Α. Ο ρόλος των θετικών συναισθημάτων στην ψυχοθεραπευτική διαδικασία (Διδακτορική διατριβή). Πανεπιστήμιο Κρήτης.

4. Παπαδοπούλου, Μ. Η σχέση των θετικών συναισθημάτων με το νόημα στη ζωή και την ψυχική ανθεκτικότητα (Μεταπτυχιακή διατριβή). Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

« ΤΟ "ΕΝΑΤΟ ΚΥΜΑ" ΤΟΥ ΙΒΑΝ ΑΪΒΑΖΟΦΣΚΙ »

Α.Χ.Λάζαρης

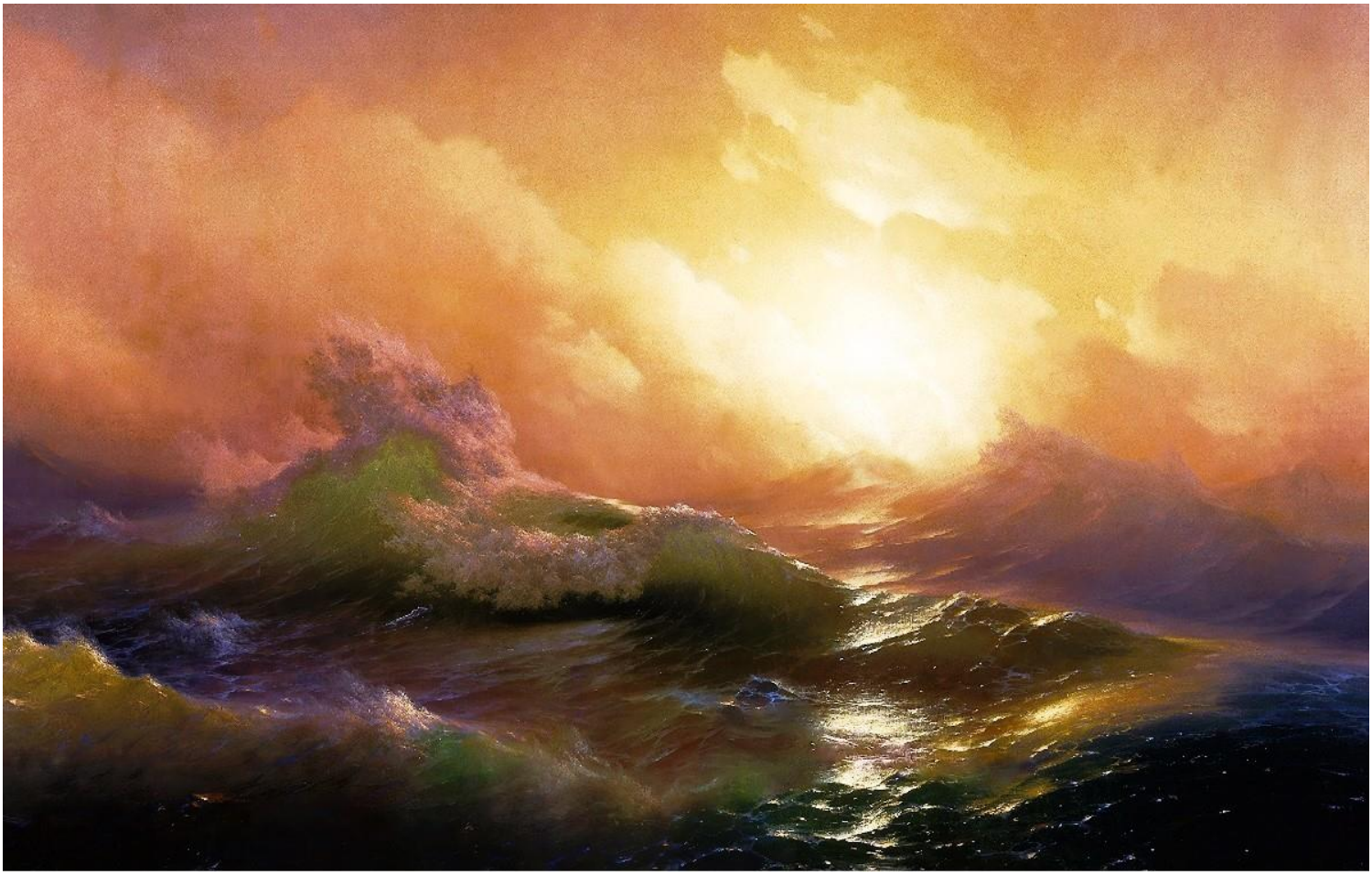

«Το ένατο κύμα» (1850) Λάδι σε καμβά - Κρατικό Ρωσικό Μουσείο, Αγία Πετρούπολη.

Ο Ιβάν Κωνσταντίνοβιτς Αϊβαζόφσκι ήταν ρομαντικός καλλιτέχνης που έζησε από το 1817 έως το 1900. Γεννήθηκε στη Θεοδοσία της Κριμαίας, στις ακτές της Μαύρης Θάλασσας. Ήταν από μια φτωχή Αρμενική οικογένεια. Είναι ένας από τους πιο διάσημους Ρώσους καλλιτέχνες στην Ιστορία. Ο Αϊβαζόφσκι είναι κυρίως γνωστός για τις μεγάλες και «ζωντανές» θαλασσογραφίες και τις παραθαλάσσιες σκηνές του. Συνήθως, ο Αϊβαζόφσκι έκανε μόνο σκίτσα με μολύβι επιτόπου, ανακαλώντας την οπτική του μνήμη και την αντίληψή του για τη διάθεση της κάθε σκηνής, με στόχο να «ζωντανέψει» τα σκίτσα του στο ατελιέ του. Ο Αϊβαζόφσκι δεν αλληλεπιδρούσε πολύ με τον έξω κόσμο της τέχνης και τα αναπτυσσόμενα ρεύματα του δεύτερου ημίσεως του 19^{ου} αιώνα, οπότε συνέχισε με τους ρομαντικούς θαλασσινούς πίνακές του έως το τέλος της ζωής του. Το ταλέντο του στην απεικόνιση του φωτός - είτε είναι το φως του φεγγαριού είτε το

φως του ήλιου είτε το διάχυτο φως είτε το ανακλώμενο φως - καθιστά τα έργα του ακόμα πιο εντυπωσιακά.

Ο τίτλος του παραπάνω πίνακα, του πιο διάσημου του ζωγράφου, αναφέρεται σε μια κοινή ναυτική πεποίθηση πως το ένατο κύμα είναι το τελευταίο από μια σειρά από διαδοχικά, σταδιακά αυξανόμενου μεγέθους κύματα. Είναι το μεγαλύτερο και το πιο τρομακτικό κύμα που αντιμετωπίζουν οι ναυτικοί στη φουρτουνιασμένη θάλασσα, το ύψιστο σημείο της καταιγίδας· μετά από αυτό, ο κύκλος των κυμάτων ξεκινά ξανά από την αρχή του.

Ζωγραφισμένο όταν ο Αϊβαζόφσκι ήταν 33 ετών, είναι χαρακτηριστικό έργο του ώριμου ρομαντισμού του σε τεχνική, θεματολογία και τάση εντυπωσιασμού του κοινού θεατή. Εμφανίζοντας την κλασική ακαδημαϊκή πειθαρχία της σύνθεσης και της παλέτας που είχε διδαχθεί και στη συνέχεια παρατηρήσει στις γκαλερί και τα σαλόνια των ευρωπαϊκών πρωτευουσών, το «Ένατο Κύμα» συνοψίζει όλο το μελόδραμα του Αϊβαζόφσκι στην πιο δυναμική, επική του διάσταση. Αυτή η εικόνα είναι γεμάτη με την απεραντοσύνη των κυμάτων μιας καταιγίδας, τόσο με την κυριολεκτική έννοια του καιρικού φαινομένου όσο και με την έννοια των κατακλυσμιαίων συναισθημάτων που αυτό μας προκαλεί. Ο τρόμος των στοιχείων της φύσης ενάντια στην ελπίδα των ναυαγών στο σπασμένο κατάρτι ενός πλοίου, σαν σχεδία - που εδώ απουσιάζει, καθώς προτιμώ μια κατ' εμέ πιο λειτουργική εκδοχή του πίνακα χωρίς τη σχεδία - απεικονίζεται σε άκρως ρομαντικό, υπέροχο ύφος. Η σκηνή διαδραματίζεται τις πρώτες πρωινές ώρες όπου συνεχίζεται μια καταιγίδα που ξέσπασε τη νύχτα. Ο ήλιος που ανατέλλει είναι ένα σημείο δεσπόζοντος φωτός κάτω από έναν κατά τα άλλα θολό, συννεφιασμένο και θυελλώδη ουρανό. Καθώς ο ήλιος αντανακλάται στα κύματα της έντονα ταραγμένης θάλασσας, φαίνεται πως υπάρχει κάποια ελπίδα για τους μέχρι εκείνη τη στιγμή επιζώντες. Κοιτάζοντας τον ουρανό που φωτίζεται από τον ήλιο, μπορούμε να υποθέσουμε ότι σύντομα όλα θα υποχωρήσουν, η θάλασσα θα ηρεμήσει και οι ταξιδιώτες θα φτάσουν στα σπίτια τους. Κοιτώντας όμως κάτω δεξιά το μαύρο νερό, σκεφτόμαστε πως η σωτηρία μπορεί να μην έρθει και οι ταξιδιώτες θα χάσουν τη ζωή τους στα βάθη του νερού.

Η φουρτουνιασμένη θάλασσα που περιβάλλεται από τους λαμπρούς χρυσούς τόνους της ανατολής απέκτησε συμβολικό νόημα για πολλές γενιές, εμφυσώντας πίστη στη νίκη του ανθρώπου, του ανθρωπισμού και της ζωής· άρα ο εν λόγω πίνακας θα μπορούσε να αποτελέσει «σήμα κατατεθέν» του μαθήματός μας. Τι λέτε επ' αυτού;

Ας αντιπαραβάλλουμε τώρα στο «Ένατο Κύμα» άλλα τρία φημισμένα κύματα.

Κ. Χοκουσάι: Το μεγάλο κύμα (1831-3).

Γκ. Κουρμπέ: Κύματα (1870).

Λ. Ουόλντεν: Το κύμα (1908).

Ερώτηση : Συγκρίνετε τα 4 κύματα ως προς την εντύπωση που σας προκαλεί το καθένα και βρείτε τις ομοιότητες και τις διαφορές τους, κατά την κρίση σας. Αυτοσχεδιάστε και μιλήστε μου ελεύθερα γιατί είναι...;;;;;

Σχόλιο ανατροφοδότησης:

Κι ένα σύγχρονο, ομότιτλο ποίημα για να συνεχίσουμε τις συγκρίσεις μας με τον πίνακα του Αϊβαζόφσκι.
https://stixoi.info/stixoi.php?info=Lyrics&act=details&song_id=76020

Απάντηση 1η :

(ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΧΡΗΣΤΗΣ)

Στο πρώτο κύμα, αρχικά παρόλο που η θάλασσα είναι φουρτουνιασμένη και θολή, το φως που ξεπροβάλλει από τον ανατέλλοντα ήλιο είναι καθηλωτικό. Φωτίζει την ψυχή και σε γαληνεύει, το οποίο είναι οξύμωρο, αν σκεφτούμε ότι η θάλασσα είναι αναταραγμένη. Όμως, έτσι όπως φωτίζεται ο ουρανός , είναι σαν να φωτίζει και την ελπίδα πως ότι και αν συμβαίνει ,ακόμα και αν όλα γύρω είναι μπερδεμένα και σκοτεινά ,πάντα υπάρχει ένας λόγος και μια δύναμη που θα μας κάνει να ξεφύγουμε από την κατάσταση αυτή και έτσι να τα καταφέρουμε.

Στο δεύτερο κύμα ,απεικονίζονται θεόρατα κύματα , έτοιμα να κατασπαράξουν τα καράβια που υπάρχουν .Αυτή η εικόνα προκαλεί αγωνία , άγχος , δημιουργεί μια αποπνικτική χροιά , βλέποντας πως βυθίζονται τα καράβια , μέσα στην αγριεμένη θάλασσα .

Στο τρίτο κύμα ,αναπαρίσταται με ζοφερό τρόπο ,πως σκάνε τα κύματα στα βράχια της ακτής ,γεμίζοντας παντού αφρούς .Αυτή η εικόνα προκαλεί εν μέρει μια νοσταλγία , βλέποντας έτσι τα νερά της θάλασσας να χτυπούν πάνω στα βράχια , γιατί είναι ,σαν να ακούγεται αυτή η εικόνα στα αυτιά ενός θεατή , δηλαδή σαν να βρίσκεται πραγματικά εκεί .Επίσης, μου δημιουργεί και μια αγωνία ,έτσι όπως σκάει το μεγάλο κύμα με φόρα σαν να με "καθηλώνει" .

]Στο τέταρτο κύμα , φαίνονται πάλι τα κύματα , αλλά μαζί με αυτά , φαίνεται και το ηλιοβασίλεμα . Παρόλο που η θάλασσα είναι "ζαλισμένη" και τα κύματα είναι μικρά, αλλά αισθητά , το υπέροχο πορτοκαλί-ροζ χρώμα που έχει ο ουρανός δίνει ρομαντισμό .Προκαλεί συγκίνηση ,γιατί γίνεται αισθητή η ομορφιά και η απλότητα της φύσης και δημιουργεί και αυτή η εικόνα την ίδια αισιοδοξία που δημιουργεί και η πρώτη εικόνα , δηλαδή πως ότι και αν συμβεί ,πάντα θα υπάρχει ένας λόγος για να ελπίζουμε . Κατά την γνώμη μου ,η πρώτη και η τέταρτη εικόνα μοιάζουν ,καθώς και οι δυο αποδίδουν την εικόνα της θάλασσας ,ταραγμένης, αλλά ξεπροβάλλει το φως από τον ουρανό , που καθηλώνει την εικόνα και δίνει μια αισιόδοξη χροιά για το πως πρέπει να είμαστε αγωνιστές , γιατί πάντα το καλό υπάρχει και κερδίζει ! Τέλος και η δεύτερη

με την τρίτη εικόνα μοιάζουν , καθώς και οι δυο απεικονίζουν θεόρατα κύματα που καταπλακώνουν τα καράβια και τα βράχια , προκαλώντας μια αίσθηση εγκλωβισμού και αγωνίας .

Απάντηση 2η :

ΛΕΒΕΝΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Καλησπέρα σας. Δεν θα μου άρεσε να γίνει το σύμβολο του μαθήματος μας γιατί είναι πολύ σκούρα τα χρώματα του και με την πρώτη ματιά φέρνει φόβο και προδιαθέτει για κάτι δύσκολο. Ενώ το μάθημα μας μου φαίνεται χαρά, ελευθερία έκφρασης, μου οξύνει το πνεύμα!!! Σας παραθέτω μια άλλη εναλλακτική https://fineartamerica.com/featured/the-joy-of-life-douglas-girard.html?product=art-print .Όσον αναφορά τους πίνακες μας τώρα μου προκαλούν όλα αγωνία... Όμως το πρώτο και το τέταρτο είναι λίγο πιο φωτεινά και λίγο πιο αισιόδοξα σε σχέση με τα άλλα δύο. Μου προκαλούν μελαγχολία και ανυπομονησία για να τελειώσει το μαρτύριο των κυμάτων... Το τρίτο και το δεύτερο είναι πιο σκοτεινά μου προκαλούν θλίψη και ανασφάλεια γιατί τι μπορεί να ερχόταν μετά.

Απάντηση 3η :

ΠΑΘΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ο Roger Eliot Fry (βοτανολόγος , ζωγράφος , επιμελητής εκθέσεων , θεωρητικός) εκφώνησε στη Βρετανική Ψυχολογική Εταιρεία το κάτωθι : "Πιστεύω ότι υπό τον όρο "τέχνη" έχουν ταξινομηθεί δύο διακριτοί στόχοι και δραστηριότητες , καθώς και ότι η λέξη "καλλιτέχνης" χρησιμοποιείται για δύο ξεχωριστές κατηγορίες ανθρώπων . Στη μία από αυτές τις κατηγορίες ανήκουν καλλιτέχνες που ενδιαφέρονται κυρίως για τη δημιουργία φανταστικών κόσμων , όπου οι επιθυμίες πραγματοποιούνται . Στην άλλη κατηγορία ανήκουν καλλιτέχνες που τους απασχολούν ιδιαίτερα οι σχέσεις μορφής στην τέχνη τους . Θεωρώ ότι η τελευταία ασχολία είναι τόσο απομακρυσμένη από την ενστικτώδη ζωή [instinctive life] όσο και κάθε άλλη γνωστή σε εμάς ανθρώπινη δραστηριότητα , και απ' αυτή την άποψη βρίσκεται από την πλευρά της επιστήμης . Θεωρώ το είδος αυτό τέχνης την καθαρά αισθητική δραστηριότητα , και ενώ μπορώ να παραδεχθώ πως σε κάποιον βαθμό και οι δύο σκοποί υπάρχουν σε κάθε έργο , πιστεύω ότι διαφέρουν σε βασικά ζητήματα . Αν όχι σε σχέση με την καταγωγή , τουλάχιστον σε σχέση με τη λειτουργία τους . Ξεκινώντας , ας ξεκαθαρίσουμε κάτι σχετικά με τη σημασία της καταγωγής . Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι είναι ενδιαφέρον και σημαντικό να ερευνούμε την καταγωγή κάθε φαινομένου , αλλά θα πρέπει πάντα να έχουμε κατά νου ότι η ανακάλυψη της καταγωγής δεν εξηγεί και το ίδιο το φαινόμενο . Η καταγωγή δεν εξηγεί απαραίτητα και τη λειτουργία . Τόσο ο οισοφάγος όσο και ο εγκέφαλος προέρχονται από τον επιθήλιο ιστό

, αλλά θα δημιουργούσαμε μια παράξενη εντύπωση για τη σημασία των λειτουργιών του εγκεφάλου , αν απλώς δηλώναμε ότι αρχικά το μυαλό μας ήταν μέρος του δέρματος . Θέλω να πω ότι μπορεί να είναι σπουδαία και ενδιαφέρουσα ανακάλυψη το να αποδώσουμε την καταγωγή της τέχνης στα σεξουαλικά ένστικτα του ανθρώπου , αλλά δεν θα εξηγούσε τη σημασία της τέχνης στην ανθρώπινη ζωή . Το σημαντικότερο είναι όχι από πού προήλθε ένα όργανο αλλά τι κατέληξε να είναι , παρόλο ότι η καταγωγή και ο δρόμος που ακολούθησε κατά την εξέλιξή του είναι δυνατόν να φωτίσουν τι είναι πραγματικά . Για παράδειγμα , ας δούμε την περίπτωση της γλώσσας . Στις διαλέξεις του , ο δρ. Φρόυντ αναφέρεται σε μια θεωρία για την καταγωγή της , η οποία , χωρίς να μπορώ να την κρίνω ή να την επαληθεύσω , μου φάνηκε πειστική : όταν οι άνθρωποι άρχισαν να συμμετέχουν σε ομαδικές εργασίες , όπως κόψιμο ξύλων , χτίσιμο σπιτιών και οτιδήποτε άλλο , απάλυναν την κοπιαστική εργασία τους φωνάζοντας μαζί ήχους με σεξουαλικό νόημα . Σταδιακά , αυτοί οι ήχοι έχασαν κάθε σύνδεση με την ερωτική πράξη και συνδέθηκαν με την περιγραφή συγκεκριμένων ενεργειών ή αντικειμένων , και έτσι προήλθε η σημερινή γλώσσα . Με βάση τα παραπάνω , θα ήταν λάθος να υποστηρίξει κανείς ότι σήμερα η γλώσσα είναι αποκλειστική λειτουργία των σεξουαλικών μας ενστίκτων . Ιδιαίτερα από τη στιγμή που έχει γίνει το κατεξοχήν μέσο για την έκφραση κάθε διανοητικής δραστηριότητας και διαλόγου μεταξύ των ανθρώπων . Κατέληξε να υπηρετεί πρωτίστως εκείνες τις δραστηριότητες που είναι εντελώς απομακρυσμένες από την ενστικτώδη ζωή . Ας μην ξεχνάμε ότι κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα θα πρέπει , θεωρητικά τουλάχιστον , να βρίσκει τις πιο μακρινές καταβολές της σε στοιχεία από τα καθαρά ζωώδη ένστικτα των πρώτων προγόνων μας . Η ίδια η επιστήμη , η δραστηριότητα της καθαρά στοχαστικής νόησης , προέρχεται χωρίς αμφιβολία από τη σταδιακή διαφοροποίηση , μέχρι την παντελή παραμόρφωση , μιας δραστηριότητας που αρχικά ήταν απλώς ένα όπλο στη μάχη για επιβίωση . Κάτι που στην καλύτερη περίπτωση θα μπορούσε να θεωρηθεί εφευρετικότητα των ζώων , η οποία όμως επέτρεψε στον άνθρωπο να κατασκευάσει βασικά εργαλεία για την προστασία του , ή για καταφύγιό του , μετατράπηκε μέσω της ίδιας διαδικασίας διαφοροποίησης στην καθαρά στοχαστική και ανιδιοτελή διανοητική ικανότητα ενός Einstein ή ενός Freud . Και μπορούμε να υποδείξουμε σχεδόν κάθε ενδιάμεσο στάδιο αυτής της μακράς διαδικασίας . Αν τώρα θέλουμε να ερευνήσουμε την αληθινή φύση αυτού του πάθους για την αναζήτηση της αλήθειας του ανθρώπου της επιστήμης , ίσως είναι σημαντικό , χωρίς αμφιβολία , να ανακαλύψουμε πότε αποκόπηκε από τον ενστικτώδη τρόπο σκέψης των ζώων . Όμως , δεν μπορούμε να πούμε τίποτα σχετικά με τη σημασία του , αν δεν το μελετήσουμε πέραν του σημείου που έχασε κάθε χαρακτηριστικό που το καθιστούσε υποχείριο του ενστίκτου . Για να κατανοήσουμε την επιστημονική δραστηριότητα , θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η ουσία της βρίσκεται ακριβώς στον πλήρη διαχωρισμό της από την ενστικτώδη ζωή , την πλήρη απάρνηση κάθε πρακτικού σκοπού , τη μη βιολογική της φύση , καθώς δεν υπάρχει για να εξυπηρετεί τη ζωή αλλά την αλήθεια . Αυτός είναι ακριβώς και ο λόγος που όσοι αφιερώνουν τη ζωή τους σ' αυτή τη δραστηριότητα βρίσκονται συνεχώς σε διαμάχη με την πλειονότητα της ανθρωπότητας , η οποία νοιάζεται κυρίως για τη ζωή και αδιαφορεί πλήρως για την αλήθεια." . Βάσει των ανωτέρω , αν θέλαμε να δημιουργήσουμε μια βαθμιδωτή κλίμακα στον ένα πόλο της οποίας να βρίσκεται η αμιγής "ενστικτώδης τέχνη" και στον άλλο η αμιγής "στοχαστική τέχνη" , και μεταξύ αυτών το φάσμα των ενδιάμεσων παραλλαγών , τότε η κλίμακα θα είχε ως εξής : "Το ένατο κύμα" < "Κύματα" < "Το κύμα"

< "Το μεγάλο κύμα" ("ενστικτώδης τέχνη" ---------- "στοχαστική τέχνη") Και τούτο , διότι ο Χοκουσάι αποδίδει μια καθαρά σχηματική φουρτούνα , δηλαδή δίδει έμφαση στη μορφή , που παραπέμπει νοητικά και νοερά στον πραγματικό κόσμο της φουρτούνας . Με άλλα λόγια , εντυπώνει το ψιλό εννόημα , το αφαιρετικό καταστάλαγμα , την εννοιολόγηση των εκάστοτε θαλασσοταραχών της εκάστοτε εμπειρίας . Αξιοποιεί αυτό που στη φιλοσοφία ονομάζεται "εννοιολογική σύμπτωση" , οπότε το έργο τοποθετείται στην πλευρά του στοχασμού . Στον αντίποδα του "μεγάλου κύματος" βρίσκεται το "ένατο κύμα" , μια και μένει προσκολλημένο στη φύση της άμεσης αίσθησης , στην εικόνα που προσλαμβάνεται και δεν έχει ακόμα χαλκευθεί στο εργαστήριο της σχηματοποιούμενης αναπαράστασης , δηλαδή δεν έχει υποβληθεί σε εκγύμνωση από τα περιστασιακά και περιοπτικά ιδιώματα . Τουναντίον , η ύπαρξη του φωτός , η ποθούμενη έξοδος από το καταστροφικό παρόν προς ένα φαντασιωτικό μέλλον προδίδει το ένστικτο της αυτοσυντήρησης , τον κεντρικό άξονα κάθε ενστικτώδους έργου , το πορφυρογέννητο "Εγώ" . Στο μεταίχμιο αυτών , τα "Κύματα" γέρνουν προς τον νατουραλισμό του "ενάτου κύματος" , ενώ το "Κύμα" πλαγιάζει προς το σχηματικό του "μεγάλου κύματος" .

Ε Υ Χ Α Ρ Ι Σ Τ Ω Γ Ι Α Τ Η Ν Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Η !

Η ΝΑΠΟΛΗ ΣΤΗ ΦΩΝΗ ΤΟΥΣ

Σάββατο 20 Ιανουαρίου 2024 - 6:20 μ.μ.

Επιμέλεια: Λάζαρης Ανδρέας

Πιερ Ογκούστ Ρενουάρ: Ο όρμος της Νάπολης κι ο Βεζούβιος.1881.

Ο πίνακας του Ρενουάρ εστιάζει στη φασαρία της καθημερινής ζωής κοντά στο λιμάνι. Η σκηνή είναι γεμάτη ντόπια γεύση—χαρακτηριστικά ναπολιτάνικα σκάφη, γαϊδούρια φορτωμένα με προμήθειες, μια γυναίκα που κουβαλάει ένα φορτίο στο κεφάλι της. Στο βάθος βγαίνει καπνός από το στόμιο του Βεζούβιου.

Το "**Core 'ngrato - Αχάριστη καρδιά**" είναι ένα **ναπολιτάνικο τραγούδι** που έχει αγγίξει τις καρδιές πολλών

ακροατών από τότε που ηχογραφήθηκε για πρώτη φορά από τον μυθικό Ιταλό τενόρο Ενρίκο Καρούζο το 1911. Είναι το μόνο τυπικό ναπολιτάνικο τραγούδι που έχει γραφτεί στην Αμερική. Δημιουργοί του ο μετανάστης συνθέτης Σαλβατόρε Καρντίλο και ο ποιητής Ρικάρντο Κόρντιφερο.

Το “Core 'ngrato” απεικονίζει το παγκόσμιο θέμα της **ανεκπλήρωτης αγάπης**. Το τραγούδι απεικονίζει τη θλίψη και την απογοήτευση του τραγουδιστή για μια αγάπη που δεν βρήκε ανταπόκριση. Αντανακλά την πικρία και την αγωνία που βιώνει κανείς, όταν η αγάπη του δεν εκτιμάται. Η συναρπαστική μελωδία και οι εγκάρδιοι στίχοι του προκαλούν έντονα συναισθήματα στους ακροατές που έχουν βιώσει παρόμοια συναισθήματα.

Αχάριστη καρδιά - Core ‘ngrato

Καταρί, Καταρί (υποκοριστικό του ονόματος Κατερίνα),
Catarí, Catarí,

γιατί μου λες αυτά τα πικρά λόγια;
Pecché me dice sti parole amare?

Γιατί μου μιλάς και βασανίζεις την καρδιά μου, Καταρί;
Pecché me parle, e ò core me turmiente, Catarí?

Μην ξεχνάς ότι στην έδωσα την καρδιά μου,
Nun te scurdá ca tàggio dato ò core,
Καταρί, μην το ξεχνάς!
Catarí, nun te scurdá!

Καταρί, Καταρί,
Catarí, Catarí,

τι θες να πεις
Che vene a dicere

μ΄αυτά τα λόγια που μου προκαλούν σπασμό;
Stu parlá ca me dá spaseme?
Δεν νιώθεις αυτήν τη λύπη μου
Tu nun ce pienze a stu delore mio

Δεν νοιάζεσαι γι’ αυτή, δεν σ’ απασχολεί.
Tu nun ce pienze, tu nun te ne cure.

Καρδιά, καρδιά αχάριστη,
Core, Core 'Ngrato,

Μου πήρες τη ζωή μου
T'haie pigliato à vita mia,
κι όλα πια έχουν περάσει
Tutt' é passato

και δεν με σκέφτεσαι πια.
E nun ce pienze cchiú!

Καταρί, Καταρί,
Catarí, Catarí,

δεν ξέρεις ότι πήγα ακόμα και στην εκκλησία
Tu nun ò saie ca 'nfino int' à na chiesa

και προσευχήθηκα στον Θεό,
Io só trasuto e aggio priato a Dio,

Καταρί,
Catarí.

κι εξομολογήθηκα
E llàggio ditto pure a ò cunfessore:
πως υποφέρω για σένα,
Í stó a suffrí pé chella llá!

υποφέρω, υποφέρω.
Stó a suffrí, stó a suffrí

Δεν μπορείς να το πιστέψεις
Nun se pó credere

Υποφέρω κάθε τιμωρία και πόνο.
Stó a suffrí tutte li strazie.
Κι ο εξομολόγος που είναι ιερό πρόσωπο,
E ò cunfessore ch' é persona santa

μου είπε: «γιε μου, άφησέ την πια!
M'ha ditto: figlio mio, lassala stá!

αφήσέ την!»
lassala stá!

Καρδιά, καρδιά αχάριστη

Core, Core 'Ngrato

Μου πήρες τη ζωή...

T'haie pigliato à vita mia...

Το τραγούδι το ακούμε πρώτα σε μια δυνατή και συγκινητική ερμηνεία της ουσίας του από τον Ντομινίκ Κιανέζε.

https://drive.google.com/file/d/1lUy1F_5Z6I3ABFg7NOppmxTTnpjvXsl5/view?usp=sharing

Ακολουθεί η ερμηνεία του Λουτσάνο Ταϊγιόλι μέσα από τα βάθη του χρόνου.

https://drive.google.com/file/d/1wdNDrohmB_ECu9XcmwS13mA-85yMpGZ4/view?usp=sharing

Το ιταλικό χρώμα της φωνής αποτελεί καθοριστικό στοιχείο στην ερμηνεία της ιταλικής όπερας. Χαρακτηριστικό δείγμα ιταλικού χρώματος στη φωνή τενόρου της όπερας αποτελεί η ερμηνεία του τενόρου Τζουζέπε ντι Στέφανο.

https://drive.google.com/file/d/18TpYZPGGwSnaaq-5Veq_H5w8IHyiLf92/view?usp=sharing

Απολαμβάνουμε τον Τζουζέπε ντι Στέφανο σε ακόμη πέντε πασίγνωστες ναπολιτάνικες «καντσονέτες».

-“**O sole mio – Ήλιε μου**”

Το **“O sole mio** (ναπολ. «Ο ήλιος μου»)” είναι ιταλικό ναπολιτάνικο τραγούδι, από τα γνωστότερα παγκοσμίως. Γράφτηκε το 1898 από τον Ναπολιτάνο μουσικοσυνθέτη Εντουάρντο ντι Κάπουα. Λέγεται ότι ο ντι Κάπουα κατά τη διάρκεια μιας περιοδείας του στη Ρωσία, άκουσε κάποιον πλανόδιο Πέρση που πουλούσε χαλιά, να τραγουδά. Εκείνη τη στιγμή ο βαρύς ουρανός άνοιξε και έλαμψε ο ήλιος μέσα από τα μαύρα σύννεφα. Ο ντι Κάπουα συνδύασε τη μελωδία με ένα ποίημα του Ναπολιτάνου στιχουργού Τζιοβάνι Καπούρο και έτσι δημιουργήθηκε το τραγούδι. Από τότε, όλοι το θεωρούν δημοτικό τραγούδι της Νάπολης.

-“**A Marechiare – Στο Μαρεκιάρο**” των Φραντσέσκο Πάολο Τόστι και Σαλβατόρε ντι Τζάκομο.

-“**Torna a Surriento - Γύρνα στο Σορέντο**” των Ερνέστο και Τζανμπατίστα ντε Κούρτις.

-“**Maria Mari’ – Μαρία Μαρί**” των Εντουάρντο ντι Κάπουα, Αλφρέντο Ματσούκι και Βιντσέντσο Ρούσο.

-“**Santa Lucia – Αγία Λουκία**” Παραδοσιακό σε μεταγραφή του Γκιγιόμ Λουίς Κοτράου.

Οι πρωτότυποι στίχοι του "Santa Lucia" γιορτάζουν τη γραφική παραθαλάσσια συνοικία Borgo Santa Lucia, στον κόλπο της Νάπολης, με έναν βαρκάρη να κάνει μια στροφή με το σκάφος του για να απολαύσει καλύτερα τη δροσιά της βραδιάς.

https://drive.google.com/drive/folders/1bhIHx48jL0_SIsCpDf2eSXnNQ_WdmtIL?usp=sharing

«Ο Άνθρωπος - Ελέφαντας" : Μία Ταινία Ενσυναίσθησης για την Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπισμού»

Τρίτη 13 Αυγούστου 2024 - 6:40 μ.μ.

Επιμέλεια: ΑΝΑΤΟΛΗ ΑΡΓΥΡΟΥ

Η 19η Αυγούστου επελέγη ως **Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπισμού** από τον ΟΗΕ , επειδή την ημερομηνία αυτή του 2003 ο ειδικός απεσταλμένος του ΟΗΕ στο Ιράκ , Βραζιλιάνος διπλωμάτης *Σέρζιο Βιέιρα ντε Μέλο* και 21 συνάδελφοί του έχασαν τη ζωή τους , κατά τη διάρκεια βομβιστικής επίθεσης στο αρχηγείο του ΟΗΕ στη Βαγδάτη.

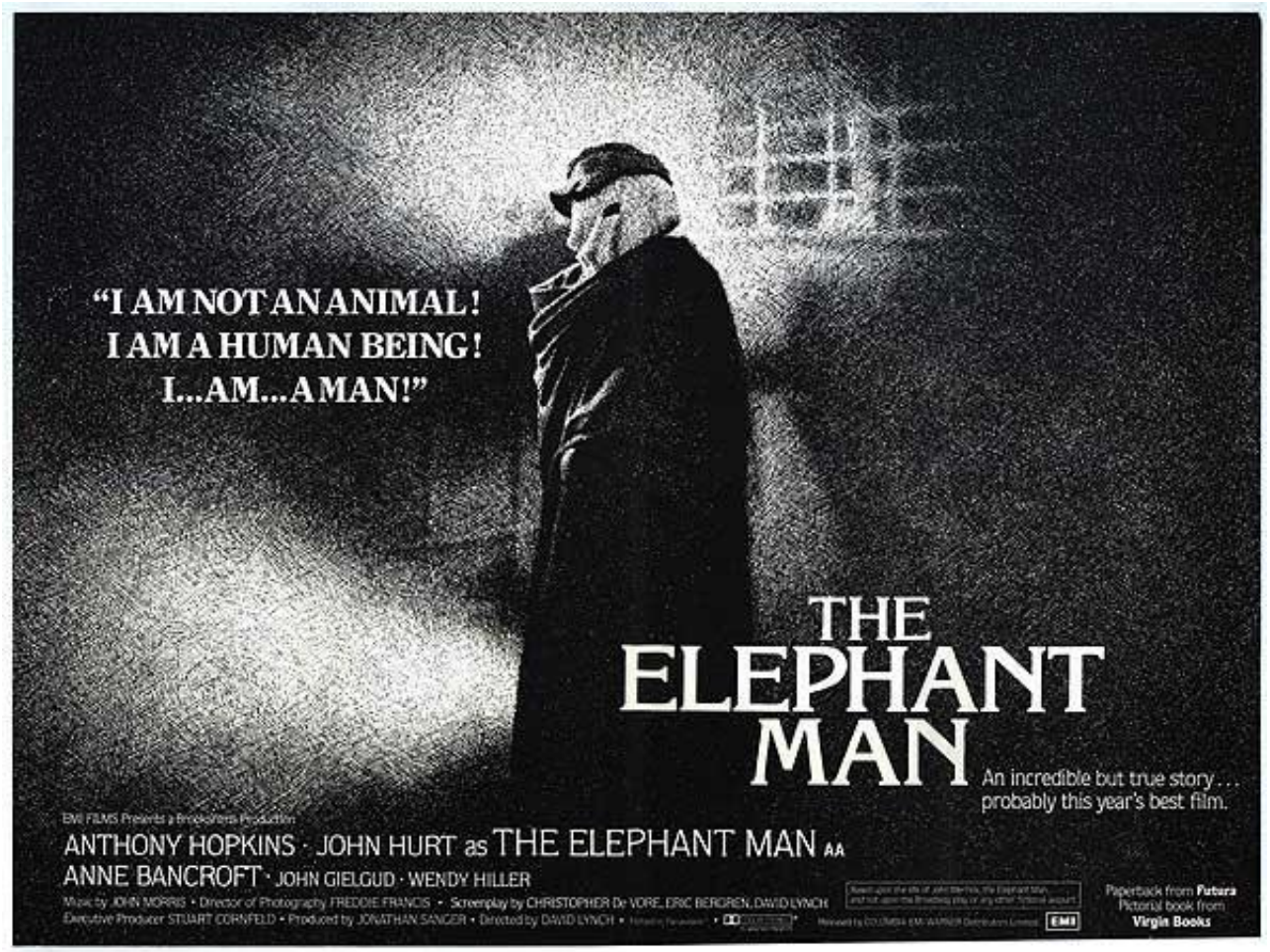

Η ταινία **"Ο Άνθρωπος Ελέφαντας" (The Elephant Man,1980)**, υπό τη σκηνοθεσία του *David Lynch*, είναι κάτι περισσότερο από ένα βιογραφικό δράμα. Αποτελεί μία βαθιά **αναζήτηση του ορισμού της ανθρωπιάς**. Εμπνευσμένη από την αληθινή ιστορία του *Joseph Merrick* , ενός ανθρώπου που υπέφερε από σοβαρές

παραμορφώσεις , η ταινία εμβαθύνει σε μία συγκινητική θεματολογία περί αξιοπρέπειας , ενσυναίσθησης και της θεμελιώδους ανάγκης για αποδοχή. Κυκλοφόρησε σε μία εποχή , στην οποία η κοινωνική ευαισθησία σχετικά με τις ανθρωπιστικές αξίες μόλις ξεκινούσε να ανατέλλει. Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπισμού , " Ο Άνθρωπος Ελέφαντας" ξεχωρίζει σαν ένα κινηματογραφικό **μεγαλόπνοο δημιούργημα** , που προσκαλεί και προκαλεί τον θεατή **να δει με τα μάτια της ψυχής.**

Η υπόθεση της ταινίας εξελίσσεται γύρω από τον **John Merrick** (τον υποδύεται ο *John Hurt*) , ο οποίος διασώζεται από μία παρακμάζουσα ζωή σε ένα αποτρόπαιο θέαμα της Βικτωριανής εποχής (από το οποίο βιοποριζόταν εκείνος που τον εκμεταλλευόταν) από τον γιατρό **Frederich Treves** (τον υποδύεται ο *Anthony Hopkins*). Ο Δρ.Treves , παρουσιάζεται ως ένας φιλεύσπλαχνος χειρουργός , που περισώζει και φέρνει στο νοσοκομείο του Λονδίνου τον Merrick , όπου αντιμετωπίζεται με αξιοπρέπεια για πρώτη φορά στη ζωή του. Καθώς ο Merrick σταδιακά ξεκινά να αποκαλύπτει την ευγενική και ευφυή του φύση , ο θεατής έρχεται αντιμέτωπος με τις δικές του **προκαταλήψεις** και **αντιλήψεις** για την εξωτερική εμφάνιση ενός παραμορφωμένου και διαφορετικού ανθρώπου.

Από τις πρώτες κιόλας σκηνές , το δραματικό στοιχείο είναι ιδιαίτερα έκδηλο· όπως συμβαίνει όταν ο Δρ.Treves παρουσιάζει τον Merrick σαν ένα "**περιστατικό**" σε ένα αμφιθέατρο γεμάτο από συναδέλφους του ιατρούς. Ο Treves με μεθοδικότητα περιγράφει την κατάσταση του Merrick , μετατρέποντάς τον σε ένα **αντικείμενο επιστημονικού ενδιαφέροντος**. Καθώς όμως η κάμερα εστιάζει στο παραμορφωμένο πρόσωπό του , καθίσταται εμφανές ότι είναι κάθε άλλο παρά μία νόσος. Πρόκειται για έναν άνθρωπο με συναισθήματα και ανάγκες. Αυτή η σκηνή είναι που θέτει το τέμπο στο οποίο εξελίσσεται όλη η ταινία , επισημαίνοντας την **σύγκρουση μεταξύ της ψυχής του Merrick και του τρόπου με τον οποίο τον αντιμετωπίζει η κοινωνία.**

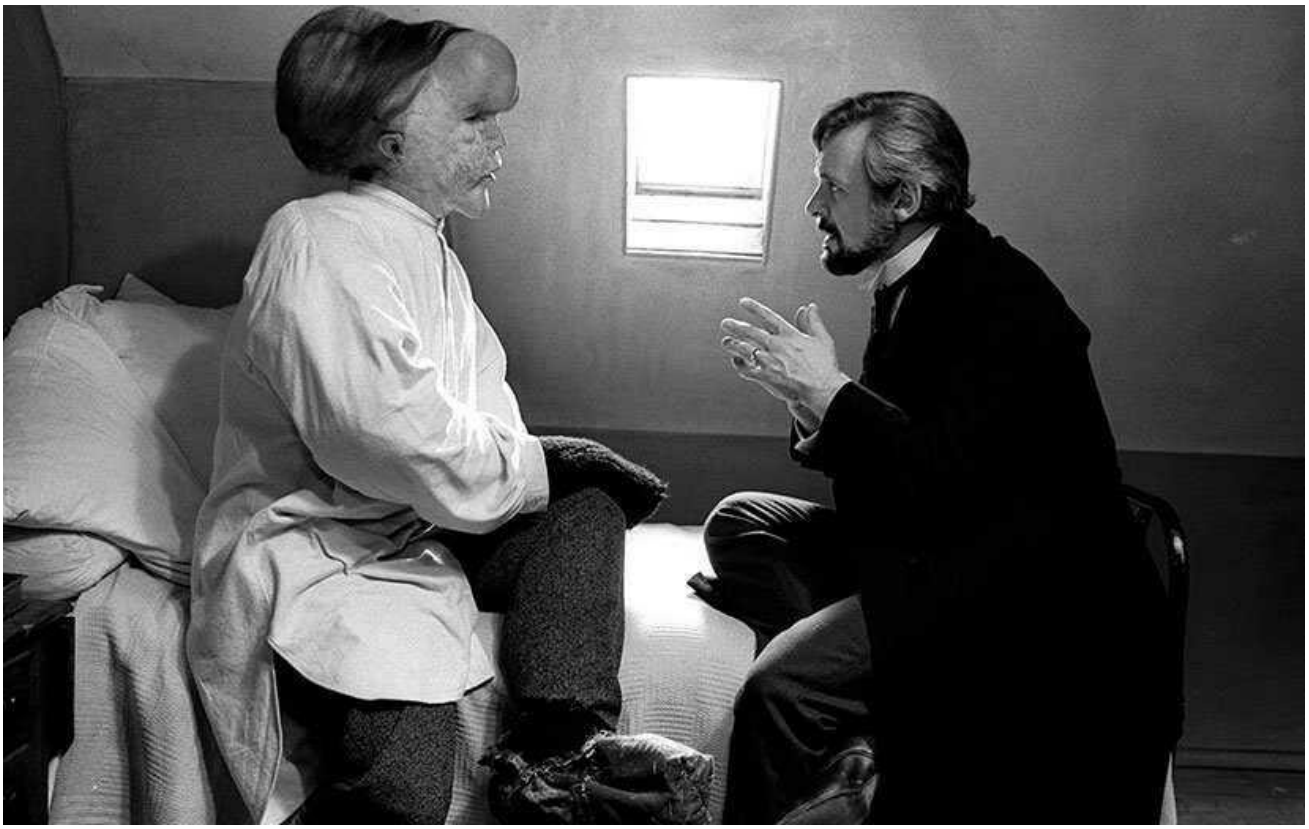

Μία ακόμα συγκλονιστική στιγμή στην πλοκή του έργου , αποτελεί η **απαγγελία του 23ου Ψαλμού της Βίβλου** , από τον John Merrick. Ο Ψαλμός αυτός είναι ένας από τους πιο γνωστούς και αγαπητούς ψαλμούς της Βίβλου ξεκινώντας με τη φράση: **"Ο Κύριος είναι ο ποιμένας μου, δεν θα μου λείψει τίποτα"**. Είναι η πρώτη φορά που τον ακούμε με δική του πρωτοβουλία να μιλά. Είναι τότε που η τρεμάμενη αλλά συνάμα δυνατή φωνή του Merrick , καθιστά τον θεατή μάρτυρα του σπουδαίου αντίκτυπου της καλοσύνης και της φροντίδας που έλαβε από τον Treves αλλά και από το νοσηλευτικό προσωπικό. Η σκηνή αυτή σηματοδοτεί την **έναρξη της "μεταμόρφωσής"** του από έναν άνθρωπο που αντιμετωπιζόταν σαν "τέρας" σε έναν άνθρωπο με βάθος ψυχής και διανόησης. Η απαγγελία του Ψαλμού δείχνει την εμπιστοσύνη του Merrick στον Θεό ως τον καλό ποιμένα που οδηγεί , προστατεύει και φροντίζει τον πιστό:
https://rb.gy/8mxtzx

"Δεν είμαι ζώο!...Δεν είμαι ζώο!...Είμαι ένα ανθρώπινο ον!". Τα σπαραχτικά λόγια του Merrick σε έναν σταθμό τρένου , όταν έρχεται αντιμέτωπος με κακοποιητές που τον χλευάζουν , υπογράφουν μία από τις πιο συνταρακτικές σκηνές ανθολογίας στην ιστορία του παγκόσμιου κινηματογράφου. Αυτή η απέλπιδα **έκκληση για έλεος** , ενθυλακώνει το κεντρικό μήνυμα της ταινίας: **ότι κάθε άνθρωπος , ανεξάρτητα από την εξωτερική του εμφάνιση , διαθέτει αξιοπρέπεια την οποία οφείλει η κοινωνία να σεβαστεί**. Ότι όλοι οι άνθρωποι είναι **ίσοι , όχι όμως ίδιοι**. Ας παρακολουθήσουμε το απόσπασμα:

https://rb.gy/5e9pkn

Κατά την γνώμη μου , μία από τις πιο συγκινητικές σκηνές όλης της ταινίας , αποτελεί η συνάντηση του Merrick με τη σύζυγο του Δρ.Treves , την **Ann Treves** (την υποδύεται η *Hannah Gordon*). Είναι η πρώτη φορά που ο Merrick αντιμετωπίζεται με καλοσύνη εκτός του νοσηλευτικού ιδρύματος. Η Ann αρχικά εκπλήσσεται από την εμφάνιση του Merrick , καθιστώντας το εμφανές όχι για περισσότερο από μερικά δευτερόλεπτα. Γρήγορα λαμβάνει μια ψύχραιμη αλλά εγκάρδια στάση απέναντι στον Merrick , καθώς ξεκινούν να συζητούν , δίνοντάς του το χέρι της και λέγοντάς του πόσο χαίρεται που τον γνωρίζει. Ο Merrick ξεσπάει σε λυγμούς λέγοντας: **"Δεν είμαι συνηθισμένος να μου συμπεριφέρονται τόσο καλά...ιδίως μια όμορφη γυναίκα!"**. Αργότερα , καθώς ο Merrick μιλάει για τη μητέρα του , θεωρεί πως αν τον έβλεπε σήμερα θα ένιωθε απογοήτευση , εκτός εάν έβλεπε πόσο καλούς φίλους έχει και ότι έχει προσπαθήσει πολύ για να είναι καλός άνθρωπος. Τότε , η σύζυγος του Δρ.Treves **λυγίζει και ξεσπά** με τρόπο που υπερβαίνει τα όρια της υποκριτικής:
https://rb.gy/79yv57

Η προτελευταία σκηνή που θα συζητήσουμε , αφορά στον **αναστοχασμό του ανθρωπιστή** για την γνησιότητα των πράξεών του. Στην αρχή , ο Treves κινητοποιείται από ένα μείγμα περιέργειας επιστημονικού χαρακτήρα αλλά και ευσπλαχνίας απέναντι στην κακή μεταχείριση που δεχόταν ο Merrick. Καθώς όμως η σχέση τους εξελισσόταν , οι δεσμοί που τους ένωσαν έγιναν πιο ισχυροί και ουσιαστικοί. Παρόλα αυτά , ακόμη και τότε (!) , ο Treves προβληματίζεται και στοχάζεται αν οι πράξεις του ήταν πράγματι αλτρουιστικού χαρακτήρα ή αν έκανε τον Merrick "θέαμα" αλλά με έναν πιο εκλεπτισμένο τρόπο , ρωτώντας τη συζυγό του Ann: **"Είμαι ένας καλός άνθρωπος; Ή είμαι ένας κακός άνθρωπος;"**, δείχνοντας ότι ακόμα και εκείνοι με τις καλύτερες προθέσεις **οφείλουν διαρκώς να εξετάζουν τα κίνητρα και τις πράξεις τους.**

Λίγο πριν "πέσει η αυλαία" , ο Merrick έχοντας βιώσει μια **σύντομη αλλά ουσιαστική περίοδο αξιοπρεπούς μεταχείρισης και αποδοχής ,** αποφασίζει να ξαπλώσει στο κρεβάτι, σαν ένας "κανονικός" άνθρωπος - όπως ο άνθρωπος στο κάδρο που μάς δείχνει ο σκηνοθέτης - παρότι γνωρίζει ότι αυτό θα τον οδηγήσει στο θάνατο. Αυτή η πράξη είναι **τόσο τραγική όσο και αγνή** , συμβολίζοντας την επιθυμία του Merrick να φανεί "κανονικός" και όχι ένα αντικείμενο ανθρώπινης περιέργειας. Η ταινία τελειώνει με μία ιδιαίτερα ποιητική νότα για την αθανασία της ψυχής , με ένα στίχο των λόγων της μητέρας του Merrick: **"Ποτέ**· ποτέ τίποτα **δεν πεθαίνει. Το ρεύμα κυλάει , ο άνεμος φυσάει , το σύννεφο φεύγει , η καρδιά χτυπάει. Τίποτα δεν πεθαίνει..."**. Το τέλος , αφήνει στο θεατή μία βαθιά αίσθηση μελαγχολίας , αλλά και μια ανακούφιση ότι ο Merrick τις τελευταίες μέρες της ζωής του έλαβε την αγάπη που είχε τόσο στερηθεί , αλλά ποτέ ο ίδιος δεν είχε στερήσει... Ας δούμε το αντίστοιχο απόσπασμα στον πρώτο σύνδεσμο και ας απολαύσουμε το "**Adagio for Strings, Op.11**" του *Samuel Barber*, που επενδύει μουσικά τον επίλογο, στον δεύτερο σύνδεσμο:

https://rb.gy/f98wb5

https://rb.gy/cwvhpj

Το κινηματογραφικό αυτό αριστούργημα , δημιουργεί μία πληθώρα ερωτημάτων στον θεατή. Πόσο έχει

αλλάξει η ανθρώπινη συμπεριφορά από την εποχή των σπηλαίων , όπου ακολουθούνταν οι επιταγές των **ενστίκτων** ; Είναι άραγε η φιλήδονη διαπόμπευση των κατατρεγμένων το **τέλειο άλλοθι** , ώστε η υποκρισία του ατόμου να εξορκιστεί μέσα από συλλογικές διαστάσεις ; Και από την άλλη , είναι όντως αγνά τα **κίνητρα** από τα οποία διέπεται ο ανθρωπιστής , στο ενδιαφέρον που επιδεικνύει;

Τελικά , είναι **θέμα επιλογής η ενσυναίσθηση , η παιδεία , η κοινωνική συνείδηση , ο ανθρωπισμός**. Όπως και η άνευ όρων παράδοση στα ένστικτα. **Και η επιλογή είναι δική μας**.

Σχόλια

Λάζαρης Ανδρέας

Απόλυτα εύστοχη ανάρτηση• τιμά, κατά την κρίση μου, με τον καλύτερο τρόπο την Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπισμού. Τρεις παρατηρήσεις:

1. Το κείμενο της παρούσας ανάρτησης έχει την απαραίτητη έκταση, ώστε να καλύψει σφαιρικά το συνταρακτικό θέμα που πραγματεύεται και τους σχετικούς προβληματισμούς, χωρίς να πλατειάζει στο ελάχιστο. Επειδή εγώ δέχομαι κριτική ότι η έκταση των κειμένων μου στις αναρτήσεις του παρόντος ιστολογίου (μέχρι περίπου 1.000 λέξεις η κάθε μία, δηλ. σαν ένα βραχύ άρθρο εφημερίδας ή ιατρικού περιοδικού, χαρά στο πράμα!) και στις «Ασκήσεις» που επιμελούμαι (μέχρι περίπου 5.000 λέξεις η κάθε μία, δηλ. σαν ένα πλήρες άρθρο εφημερίδας ή ανασκόπηση σε ιατρικό περιοδικό, ξανά χαρά στο πράμα!) απωθεί αρκετούς πιθανούς νέους αναγνώστες, έχω να προτείνω σε αυτούς -αν θέλουν φυσικά, σε καμία περίπτωση πιεστικά- να συλλογιστούν έστω για λίγο, για μια στιγμή βρε αδερφέ!, αν κάτι επιζήμιο, ελπίζω όχι ακόμη ολέθριο, έχουν προκαλέσει στον νου τους, στο «μυαλό» τους που λέμε - άσε την ψυχική τους πληρότητα - τα «κείμενα-φλασιές» των μέσων κοινωνικής (απο)δικτύωσης που συνεχώς τους κατακλύζουν μέσα από τα ηλεκτρονικά «μαραφέτια», τα οποία κουβαλάνε πλέον ως αναπόσπαστα μέλη του σώματός τους, έτσι ώστε δεν βρίσκουν διάθεση να αφιερώσουν κάποιο χρόνο για να ασχοληθούν, πέρα από "τηλεγραφήματα" και «επιγράμματα», και με ένα κάπως ανεπτυγμένο κείμενο που θα μπορούσε να τους ενδιαφέρει.

2. Το θέμα αυτής της ανάρτησης με μετέφερε στην εφηβεία μου, όταν είχα παρακολουθήσει την αντίστοιχη θεατρική παράσταση στο «Θέατρο Έρευνας» του Δημήτρη Ποταμίτη, οπότε και είχα δοκιμάσει για πρώτη φορά τα αντανακλαστικά μου σε σχέση με τον ε γ κ λ ω β ι σ μ ό μας στην ε ι κ ό ν α και στο «φ α ί ν ε σ θ α ι» και την αγνόηση του περιεχομένου και του «είναι». Επίσης, θεωρώ άκρως ενδιαφέρουσα την επισήμανση που διάβασα στην ανάρτηση, για τα κίνητρα και τις πράξεις του ανθρωπιστή, εντός ή εκτός εισαγωγικών, πέρα από τις όποιες δεδηλωμένες προθέσεις του. Ένας άλλος προβληματισμός μου αφορά στο κατά πόσο η αίσθηση της διαφορετικότητας του άλλου πυροδοτεί σε εμάς την ενστικτώδη(;) παρόρμηση του εκφοβισμού. Σκέφτομαι

να φτιάξω κάποια στιγμή μια σχετική «άσκηση» για το “bullying”, οπότε όσ-οι/-ες φίλ-οι/-ες έχετε ιδέες για σχετικά ερεθίσματα, θα χαρώ να τις μοιραστείτε μαζί μου. Όπως είδαμε και ακούσαμε στο τελευταίο επιλεγμένο απόσπασμα της ταινίας, αυτή «έκλεισε» με μια υπέροχη μουσική. Ακούμε πάλι ολόκληρο το εξαγνιστικό «Αντάτζιο για έγχορδα, έργο 11» του Σάμιουελ Μπάρμπερ, που «έκλεισε» την ταινία, πρώτα με τον Γιουτζίν Όρμαντι να διευθύνει την Ορχήστρα της Φιλαδέλφειας και κατόπιν με τον Λέοναρντ Σλάτκιν να διευθύνει τη Συμφωνική Ορχήστρα του Σέιντ Λούις.

https://uoa2-my.sharepoint.com/:f:/g/personal/alazaris_o365_uoa_gr/EodcCLWuMB1InRF6I5vO4BYB-Nv2H87hzViqT9dDf3dtaQ?e=Yes3Az

3. Και για το τέλος, κάτι επ’ ευκαιρία της Παγκόσμιας Ημέρας Ανθρωπισμού που, εκτός από σκέψεις, πρέπει να πυροδοτεί ανάλογες δράσεις και πράξεις. Τις τελευταίες μέρες συνέλαβα τον εαυτό μου να παρακολουθεί παθητικά στην τηλεόραση, ως «άτομο» κι εγώ - αμάν πια μ' αυτήν την παντοδυναμία του ατομικισμού - τις καταστροφές της εκτεινόμενης σε 40 χλμ (!) πυρκαγιάς στη Βορειοανατολική Αττική, όπως παλαιότερα, αντίστοιχες, στη Ρόδο, στη Βόρεια Εύβοια, στο δάσος της Δαδιάς στον Έβρο (ασύλληπτη καταστροφή ενός μαγευτικού τόπου που είχα επισκεφθεί), στην αδιανόητη τραγωδία στο Μάτι στις 23.7.2018, στην Πάρνηθα, στη Σάμο, στην Ηλεία… Δεν θα αρκεστώ να πω ότι πρέπει από χτες να φτιάξουμε ισχυρότατο και επιτέλους με λειτουργικά απόλυτα συντονισμένους φορείς κράτος, ανεξάρτητο από την εκάστοτε κυβέρνηση. Εκνευριζόμενος έβλεπα τους τηλεπαρουσιαστές / τις τηλεπαρουσιάστριες των λεγομένων «συστημικών» ΜΜΕ να δείχνουν, δήθεν αυθόρμητα, τις επιτρεπόμενες πάντα στο πλαίσιο του αστικού (ψευτο)καθωσπρεπισμού δόσεις της «αγωνίας» τους για τους πυρόπληκτους ή τους συναδέλφους τους ανταποκριτές-ρεπόρτερ σε κίνδυνο - αλήθεια, πόσο ξεκάρφωτα πια αυτά τα «συναισθήματα»• παρεμπιπτόντως, γνωρίζουμε τους όρους των συμβάσεων και τις συνθήκες εργασίας των ρεπόρτερ των «μεγάλων» καναλιών; - και αναρωτήθηκα το εξής: Καλές οι φιλοσοφικές αναζητήσεις, η πνευματική καλλιέργεια και οι καλλιτεχνικές ευαισθησίες μου• απείρως καλύτερη η όποια απτή προσφορά μου μέσα απ’ το επάγγελμά μου. Όμως, αφού διακηρύττω ότι ο ανθρωπισμός είναι πρωτίστως τα αντίστοιχα έργα κι όχι οι καλές σκέψεις και προθέσεις, προβάλλει αμείλικτο μέσα μου το υπαρξιακών, θα έλεγα, διαστάσεων ερώτημα «Γιατί δεν πήγα κι εγώ να τους βοηθήσω και να ρίξω έναν κουβά νερό στη φωτιά;»

ΑΡΓΥΡΟΥ ΑΝΑΤΟΛΗ

Χαίρομαι , ειλικρινά , που η ανάρτηση κατάφερε να σάς αγγίξει και να ανασύρει - μεταξύ άλλων - όμορφες μνήμες. Από τις παρατηρήσεις σας, διαπιστώνω ότι μοιραζόμαστε και αρκετούς κοινούς προβληματισμούς. Όσον αφορά στην πρώτη παρατήρηση , θα ομολογήσω ότι καθώς έφτιαχνα την ανάρτηση και με την άκρη του ματιού μου αντιλήφθηκα ότι έφτασα τις 1.000 λέξεις , έσπευσα - με το ίδιο σκεπτικό - να βρω εναλλακτικούς

τρόπους να την περιορίσω, αλλά μάταια. Κάθε προσπάθεια καθιστούσε το συναίσθημα "ρηχό" και τους προβληματισμούς επιτηδευμένους. Μπορεί το κείμενο να γινόταν πιο "εύπεπτο" για τους εν λόγω αναγνώστες, αλλά αμφιβάλλω αν θα έθρεφε τις ίδιες ανησυχίες. Στην εποχή της γρήγορης πληροφορίας , της λαίλαπας περισπασμών και της επακόλουθης κατασίγασης του συναισθήματος , είναι μεγάλη πρόκληση να κρατήσουμε το ενδιαφέρον των ανθρώπων. Παρόλα αυτά, εξακολουθώ να πιστεύω ότι το βάθος και η ουσία ενός κειμένου γραμμένου με ιδιαίτερη φροντίδα , βρίσκουν πάντα το δρόμο τους προς εκείνους που τα εκτιμούν. Η στέρηση αυτού του βάθους από την άλλη , μετά λύπης , διαπιστώνουμε ότι είναι αρκετά συχνή και ιδιαίτερα πρόδηλη στον κόσμο των ΜΜΕ. Η ανάγκη για διατήρηση αμείωτου του ενδιαφέροντος του θεατή καθιστά αναπόφευκτη (;) την επιστράτευση μεθόδων διέγερσης του συναισθήματός του , με οποιονδήποτε τρόπο και για οποιοδήποτε κόστος. Συμμερίζομαι , επίσης , την εσωτερική σύγκρουση που βιώνετε γύρω από την έννοια του ανθρωπισμού και την ατομική ευθύνη. Πράγματι , η ατομική ευθύνη από μόνη της , αδυνατεί να ενεργοποιήσει ουσιαστική δράση. Έχει μικρής εμβέλειας όρια , που περιορίζονται στο "εγώ". Η προσωπική , όμως , ευθύνη διαθέτει όλα τα εφόδια να αναχθεί σε συλλογική. Το πρόσωπο που περιγράφετε , με υψηλά ιδανικά και ευαισθησίες , δύναται να αναγνωρίσει την ανάγκη για δράση και ενσάρκωση των σκέψεών του σε χειροπιαστά έργα. Και δίχως να υιοθετεί τιμωρητική στάση απέναντι στον εαυτό του , να συμφιλιωθεί με την ιδέα ότι μπορεί κάθε φορά να κάνει , μόνο ό,τι του επιτρέπει η δύναμή του τη συγκεκριμένη στιγμή. Η αυτοκριτική και η αναζήτηση τρόπων βελτίωσης , συνιστούν από μόνες τους πολύτιμο βήμα στο δρόμο για την ανάληψη δράσης. Έτσι , η θεωρητική ενασχόληση δεν έχει ως αυτοσκοπό την αύξηση απλώς των γνώσεων προς ίδιον όφελος , αλλά μακροπρόθεσμα την εξυπηρέτηση της ευδαίμονος ζωής - προσωπικής και συλλογικής.

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟ (ΚΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ)

Πέμπτη 1 Αυγούστου 2024 - 5:07 π.μ.

Επιμέλεια: Λάζαρης Ανδρέας

Άιβαν Αϊβάζοφσκι: Τρικυμισμένη θάλασσα μια φεγγαρόλουστη βραδιά (πίνακας προ του 1866).

Οι αρχαίοι φιλόσοφοι είχαν κατανοήσει ότι το **φως της Σελήνης** δεν ήταν παρά η αντανάκλαση των ακτίνων του Ήλιου στην επιφάνειά της. Πολλοί είχαν αντιληφθεί από νωρίς ότι ο διαφορετικός φωτισμός των περιοχών της Σελήνης οφειλόταν στις ανωμαλίες του εδάφους της. Έτσι, μπόρεσαν να διαλευκάνουν αρκετά από τα «μυστήρια» της, όπως τον μηχανισμό των φάσεων της.

Η πανσέληνος του Αυγούστου - η οποία για φέτος αναμένεται στις 19 του μήνα - θεωρείται από πολλούς η **λαμπρότερη** και **μεγαλύτερη** του έτους, κάτι που όμως **καταρρίπτεται επιστημονικά**, αφού, από επιστημονικής σκοπιάς και μόνο, πρόκειται απλώς για μια **οπτική απάτη**. Αυτό που συμβαίνει είναι ότι στη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών, ο Ήλιος βρίσκεται στο υψηλότερο σημείο της ετήσιας φαινόμενης τροχιάς του στον ουρανό, ενώ αντίθετα η Σελήνη βρίσκεται σχετικά πιο κοντά στον ορίζοντα. Σε αυτή τη θέση η

πανσέληνος μπορεί να συγκριθεί με διάφορα άλλα χαρακτηριστικά που βρίσκονται στον γήινο ορίζοντα, όπως δέντρα, κεραίες και διάφορα κτίσματα. Με αυτόν τον τρόπο ο εγκέφαλος του παρατηρητή παρασύρεται να πιστέψει ότι η πανσέληνος είναι μεγαλύτερη, ενώ επανειλημμένες μετρήσεις έχουν αποδείξει ότι το μέγεθος της δεν διαφέρει καθόλου από ώρα σε ώρα. Βέβαια, πέρα από την επιστημονική αλήθεια, υπάρχουν και τα δυσπροσδιόριστα προσωπικά μας βιώματα...

Ο παραπάνω πίνακας με τον τίτλο «Σεληνόφως» *αποδίδεται* στον **Γιοάχιμ Χερς Μίνιαρπι** (Joachim Hierschl-Minerbi, 1834-1905) και μας φανερώνει πόσο απίστευτα **απόκοσμο** μπορεί να είναι το φως του φεγγαριού, εδώ καθώς αντανακλάται στη θάλασσα.

Με την ονομασία «**Σονάτα του σεληνόφωτος**» ή «**Σονάτα υπό το σεληνόφως**» είναι γνωστή η *Σονάτα για πιάνο αρ. 14 σε ντο δίεση ελάσσονα, έργο 27/2* του Γερμανού συνθέτη **Λούντβιχ βαν Μπετόβεν** (1770-1827), ένα από τα δημοφιλέστερα έργα του πιανιστικού ρεπερτορίου, η οποία φέρει δε, τον υπότιτλο «*Quasi una fantasia - Με τον τρόπο της Φαντασίας*». Η ονομασία οφείλεται στον Γερμανό μουσικοκριτικό και ποιητή Λούντβιχ Ρέλσταπ, ο οποίος μας απασχόλησε σε προηγούμενή μας ανάρτηση, και το 1832 έγραψε ότι το πρώτο από τα τρία μέρη της σονάτας αυτής τού θύμιζε «το φεγγαρόφωτο που λάμπει πάνω από τη λίμνη της Λουκέρνης».

Η σονάτα ολοκληρώθηκε από τον Μπετόβεν το 1801 και δημοσιεύτηκε το 1802. Ο Μπετόβεν αφιέρωσε το έργο του αυτό σε μια 17χρονη μαθήτριά του, την κοντέσα Τζουλιέτα Γκουϊτσιάρντι (1784-1856), με την οποία ο τριαντάχρονος τότε συνθέτης ήταν ερωτευμένος και η οποία του άλλαξε την «άθλια και μίζερη ζωή του»,

όπως αναφέρει σε μία επιστολή του. Ήταν η περίοδος που ο Μπετόβεν αντιμετώπιζε τα πρώτα προβλήματα με την ακοή του, που θα τον οδηγούσαν αργότερα στην κώφωση.

Πρόκειται για μια συγκλονιστική μουσική ψυχογραφία, που συγκινεί ιδιαίτερα το άκουσμά της. Στη διαδρομή των τριών μερών της σονάτας μάς αποκαλύπτεται ο απέραντος έρωτας του Μπετόβεν για την Τζουλιέττα Γκουιτσάρντι, την κοπέλα που μάλλον σοφά προτίμησε να ονομαστεί κυρία φον Γκάλλεμπεργκ, από την "τιμή" να γίνει γυναίκα του "στριφνού" Μπετόβεν. Στην άρνηση της Τζουλιέττας η ανθρωπότητα οφείλει αυτό το πιανιστικό αριστούργημα. Η βαθιά απελπισία του συνθέτη **εξαγνίζει** την έμπνευσή του.

Το **πρώτο** από τα τρία μέρη της σονάτας (σε τέμπο **Αργό και Σταθερό** - **Adagio Sostenuto,** υποδεικνύοντας ότι πρέπει να εκτελείται με αργό αλλά σταθερό ρυθμό, με μια αίσθηση υποκείμενης ενέργειας που οδηγεί το κομμάτι προς τα εμπρός) είναι γραμμένο, το ίδιο, σε μορφή σονάτας και αποτελεί εκείνο το μέρος από τα τρία της σονάτας στο οποίο η σονάτα αυτή του Μπετόβεν οφείλει τη δημοφιλία της. Ο Γάλλος συνθέτης Εκτόρ Μπερλιόζ (1803-1869) το χαρακτήρισε «ποίημα, που η ανθρώπινη γλώσσα αδυνατεί να περιγράψει». Ο μαθητής του Μπετόβεν Καρλ Τσέρνι (1791-1857), «νυχτερινή σκηνή, στην οποία ακούγεται μια θρηνητική απόκοσμη φωνή». Το πρώτο αυτό μέρος έγινε αρκετά γνωστό από την εποχή του Μπετόβεν κιόλας και συχνά αυτό προκαλούσε την ενόχληση του σπουδαίου συνθέτη, ο οποίος έλεγε στον Τσέρνι «Έχω γράψει και καλύτερα πράγματα».

Η «Σονάτα του σεληνόφωτος» του Μπετόβεν είναι ένα έργο τόσο **απλό** στα **μέσα της πραγματοποίησής του**, που η **υπέρτατη** αυτή **απλότητά του** μπορεί να μας τρομάζει σαν ένα **ανεξήγητο μυστήριο**, κάτι το **υπερφυσικό**, κάτι το **ιερό**, κάτι με το οποίο ερχόμαστε αντιμέτωποι κατά την είσοδό μας στα άδυτα της τέχνης του Μπετόβεν.

Απολαμβάνουμε τον Γερμανό πιανίστα **Βίλχελμ Κεμπφ** να ξεδιπλώνει ενδόμυχα τους λεπτούς χρωματισμούς του πρώτου μέρους της σονάτας.

ΜΠΕΤΟΒΕΝ Πρώτο Μέρος της Σονάτας του Σεληνόφωτος. Βίλχελμ Κεμπφ.mp4

Το έργο του Μπετόβεν αποτέλεσε την πηγή έμπνευσης για τον **Γιάννη Ρίτσο** (1909-1990) στο γνωστό του ομώνυμο ποίημά του1956, όπου το μέρος που ακούσαμε, συνοδεύει χαμηλόφωνα την εξομολόγηση της Γυναίκας του έργου.

«**Η Σονάτα του σεληνόφωτος**» είναι ο πρώτος μιας σειράς ποιητικών-σκηνικών μονολόγων του Ρίτσου υπό τον τίτλο «Τέταρτη Διάσταση», ενός κύκλου συνθέσεων υπαρξιακής αγωνίας, αναζητήσεων, αυτογνωσίας, διλημμάτων και εσωτερικής πολυφωνίας. Εντυπωσιασμένος ο Λουΐ Αραγκόν, ο μεγάλος Γάλλος ποιητής και διανοητής, θα μιλήσει για «το βίαιο τράνταγμα της μεγαλοφυΐας» που ένιωσε διαβάζοντας το συγκεκριμένο ποίημα.

Η «Σονάτα του σεληνόφωτος» σημαδεύει, με την ιδιότυπη μορφή και ατμόσφαιρά της, το ξεκίνημα μιας νέας

εποχής, όχι μόνο για το έργο του Ρίτσου, αλλά και για την ποίησή μας γενικότερα. Στην αφετηρία της πιο αίθριας εποχής για την προσωπική ζωή και δημιουργία του ποιητή, φαίνεται να **ανασύρει από το παρελθόν βιώματα, αγωνίες και συγκινήσεις** που δεν ανιχνεύονται στα ποιήματα της προηγούμενης «ηρωικής» δεκαετίας του Ρίτσου. Στη συνείδηση του ποιητή αντανακλώνται ιδεολογικές ανακατατάξεις που συνταράζουν την εποχή αυτή τον ευρύτερο χώρο της Αριστεράς, στον οποίο ιδεολογικά και πολιτικά είναι ενταγμένος ο Ρίτσος. Ο ποιητής νιώθει επιτακτική την **ανάγκη να επανατοποθετηθεί απέναντι στον κόσμο**, γιατί **του είναι αδύνατο να μην σκέφτεται το αύριο**· και για να το καταφέρει, καταφεύγει στη διαλεκτική της «υποκριτικής»: σε «προσωπεία» μυθικά ή σε στερεότυπα (ρόλους, ας πούμε)· στη φωνή τους **σμίγει η αλήθεια του άλλοτε και του τώρα, του απώτατου και του τρέχοντος, του εγγύς και του μακράν, διανοίγοντας την προοπτική του μέλλοντος με ό,τι γνωρίσαμε από τον «κόσμο του χθες»**. «*Η Σονάτα του σεληνόφωτος*», από τα πιο αγαπημένα και γνωστά κείμενα του Ρίτσου, είναι ένας σκηνικός μονόλογος, μια «εκ βαθέων» εξομολόγηση, **μια παρατεταμένη ικεσία για ζωή κι ελπίδα**, μέσα από ροή παραστάσεων και συμβόλων.

Ακούμε την αρχή του έργου με τη **Μελίνα Μερκούρη**.

Γιάννης Ρίτσος Η Σονάτα του σεληνόφωτος - Απόσπασμα από την αρχή του μονολόγου. Μελίνα Μερκούρη.mp3

Ἄφησέ με ναρθῶ μαζί σου. Τί φεγγάρι ἀπόψε! Εἶναι καλὸ τὸ φεγγάρι, – δὲ θὰ φαίνεται ποὺ ἄσπρισαν τὰ μαλλιά μου. Τὸ φεγγάρι θὰ κάνει πάλι χρυσὰ τὰ μαλλιά μου. Δὲ θὰ καταλάβεις. Ἄφησέ με νἄρθω μαζί σου. Ὅταν ἔχει φεγγάρι, μεγαλώνουν οἱ σκιὲς μὲς στὸ σπίτι, ἀόρατα χέρια τραβοῦν τὶς κουρτίνες, ἕνα δάχτυλο ἀχνὸ γράφει στὴ σκόνη τοῦ πιάνου λησμονημένα λόγια – δὲ θέλω νὰ τ᾽ ἀκούσω. Σώπα.

Ἄφησέ με νἄρθω μαζί σου λίγο πιὸ κάτου, ὡς τὴ μάντρα τοῦ τουβλάδικου, ὡς ἐκεῖ ποὺ στρίβει ὁ δρόμος καὶ φαίνεται ἡ πολιτεία τσιμεντένια κι ἀέρινη, ἀσβεστωμένη μὲ φεγγαρόφωτο τόσο ἀδιάφορη κι ἄϋλη, τόσο θετικὴ σὰν μεταφυσικὴ ποὺ μπορεῖς ἐπιτέλους νὰ πιστέψεις πὼς ὑπάρχεις καὶ δὲν ὑπάρχεις πὼς ποτὲ δὲν ὑπῆρξες, δὲν ὑπῆρξε ὁ χρόνος κ᾽ ἡ φθορά του. Ἄφησέ με νἄρθω μαζί σου.

Οσβάλντο Λιτσίνι: Η Αμαλασούντα σε γαλάζιο υπόστρωμα (1951).

Ο ζωγράφος **Οσβάλντο Λιτσίνι** (Μόντε Βιντόν Κοράντο, Φέρμο, Ιταλία, 1894 - 1958) ένιωθε έναν ισχυρό δεσμό με το φεγγάρι, το οποίο ονόμασε «Αμαλασούντα -Amalassunta». Σε μια επιστολή προς τον κριτικό Τζουζέπε Μαρκιόρι, με ημερομηνία 21 Μαΐου 1950, ο Λιτσίνι έγραψε ότι η Αμαλασούντα είναι «το όμορφο φεγγάρι μας, εγγυημένο ασήμι στην αιωνιότητα, προσωποποιημένος φίλος κάθε ελαφρώς βαριάς καρδιάς». Το φεγγάρι γίνεται **αντικείμενο γαλήνιας περισυλλογής**, συχνά σουρεαλιστικό, ικανό να γεννήσει ασυνήθιστα ονειρικά οράματα, όταν παίρνει ανθρώπινο πρόσωπο και, από καιρό σε καιρό, αλληλεπιδρά με τους χαρακτήρες που ζωντανεύει ο καλλιτέχνης. Δεν ξέρουμε με βεβαιότητα γιατί ο Λιτσίνι αποφάσισε να ονομάσει το φεγγάρι «Αμαλασούντα». Σε μια συνέντευξη που δόθηκε με την ευκαιρία της έκθεσης Μπιενάλε της Βενετίας το 1958, ο ζωγράφος είπε ότι τον γοήτευε το όνομα μιας πριγκίπισσας από τη Ραβέννα η οποία έζησε μεταξύ του πέμπτου και του έκτου αιώνα μ.Χ. Πρόσφατα ο ανηψιός του ζωγράφου παρατήρησε, με δύο αναγραμματισμούς στο όνομα αυτό, την «ιερή μούσα» και τον «Malus, Σατανά», φέρνοντας το έργο του καλλιτέχνη θείου του πιο κοντά στα ποιήματα του Μποντλέρ, τον οποίο ο ζωγράφος αγαπούσε πολύ.

Για το τέλος, **επτά** φεγγαρόφωτα ελληνικά **τραγούδια**, ταυτόχρονα «έντεχνα» και «(ελαφρο)λαϊκά», έξι ερωτικά κι ένα της ξενιτιάς, **θα σας πουν** έξι άξιες φωνές του σήμερα και μία του ονείρου, παντοτινή.

01.Μ.ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ - Ε. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥ Το τραγούδι της ξενιτιάς (Φεγγάρι μάγια μου 'κανες)Διασκευή.Τρίφωνο.mp3

02.Μ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ - Ν. ΠΕΡΓΙΑΛΗ Γ. ΕΜΙΡΖΑ Πάμε μια βόλτα στο φεγγάρι. Φλέρυ Νταντωνάκη.mp3

03.Μ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ - Ν. ΓΚΑΤΣΟΥ Χάρτινο το φεγγαράκι. Μυρτώ Βασιλείου.mp3

04.Μ. ΠΛΕΣΣΑ - Λ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ - Θα πιώ απόψε το φεγγάρι. Ε.Αρβανιτάκη.mp3

05.Μ. ΠΛΕΣΣΑ - Λ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Άμα δείτε το φεγγάρι. Κατερίνα Κακοσαίου.mp3

06.Μ. ΠΛΕΣΣΑ - Α. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ - Καινούργιο μου φεγγάρι. Ν. Θεοδωρίδου.mp3

07.Ν. ΜΑΥΡΟΥΔΗ - Τ. ΣΑΜΑΡΤΖΗ Ίσως φταίνε τα φεγγάρια. Αθηνά - Athinoid.mp3

Ρεγκ Γκάρντνερ (γεν. 1948) Ποτάμι, φεγγάρι κι άστρα.

Σχόλια

Γιάνναρη Μαρία

Υπέροχα τα Αυγουστιάτικα τραγούδια που διαλέξατε για να μας ταξιδέψουν!

Λάζαρης Ανδρέας

Επ’ ευκαιρία της επερχόμενης υπερπανσελήνου, δύο συμπληρώματα:

https://uoa2-my.sharepoint.com/:v:/g/personal/alazaris_o365_uoa_gr/EUE5v3vpfExBjk7RraHdAQ8BVUONUe-X1flyNHmv2mpWcA

Το «Σεληνόφως» του αποκαλούμενου "πρώτου ιμπρεσιονιστή" συνθέτη Κλοντ Ντεμπισί (1905) από τη «Σουίτα του Μπέργκαμο (Bergamasque)», με έμπνευση από το παρακάτω λυρικό ποίημα του Πολ Βερλαίν. "Φως του φεγγαριού" Η ψυχή σας είναι ένας τόπος εκλεκτός όπου πηγαίνουν θελκτικές μάσκες και μπεργκαμάσκες παίζοντας το λαούτο και χορεύοντας και σχεδόν θλιμμένες κάτω από τις φανταχτές τους μασκαράτες. Πάντοτε τραγουδώντας σε κλίμακες μινόρε τον πορθητή έρωτα και την πρόσφορη ζωή δεν έχουν τον αέρα όσων στην ευτυχία τους πιστεύουν και το τραγούδι τους μπερδεύεται στη φεγγαροβολή, στο ήρεμο φως του φεγγαριού θλιμμένου και ωραίου, που κάνει να ονειρεύονται στα δέντρα τα πουλιά και μ’ έκσταση να σπαρταρούν νερένια συντριβάνια, τ’ ανάμεσα στα μάρμαρα εύκαμπτα των συντριβανιών νερά. (Μετάφραση: Μαρία Θεοφιλάκου)

https://uoa2-my.sharepoint.com/:i:/g/personal/alazaris_o365_uoa_gr/EaTcNH3R-nhHrKjtjxs9ll0B6wUHF3BwSd0s6rlwj9x8tA?e=38cAVc

Γ.Ν.Ο.Τέρνερ: «Σεληνόφως», μια σπουδή στο Μίλμπανκ του Λονδίνου με θέα τον Τάμεση (1797)

ΝΑΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ ΕΛΕΝΗ

Το φεγγάρι... μια στο μεγαλείο της κυριολεκτικά εκτυφλωτική ομορφιά, που επιζητά αποκλειστικότητα. Σαγηνεύει, συγκινεί, φωτίζει, αλλά και αποπροσανατολίζει.

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΣΤΟ ΟΝΕΙΡΟ

Πέμπτη 26 Οκτωβρίου 2023 - 8:57 μ.μ.

Επιμέλεια: Λάζαρης Ανδρέας

Η **ονειροπόληση** βρίσκεται στις δυνατότητες του ανθρώπου. Εμπεριέχει τη δημιουργία της τέχνης. Ο καλλιτέχνης δημιουργεί ονειροπολώντας με οδηγό την ποιητική του ικανότητα.

Έναυσμα για ονειροπόληση,

δύο πίνακες του Καταλανού ζωγράφου **Σαντιάγο Ρουσινιόλ** (1861-1931) με θέμα τους **κήπους του Αρανχουέθ**.

και το **δεύτερο μέρος** "**Adagio - Αργά**" από το "**Κοντσέρτο του Αρανχουέθ για κιθάρα και ορχήστρα**" του **Χοακίν Ροδρίγο** (1901-1999). Παίζει κιθάρα ο Τζον Ουίλιαμς και τον συνοδεύουν μέλη της Ορχήστρας της Φιλαδέλφιας υπό τον Γιουτζίν Όρμαντι.

Χ. ΡΟΔΡΙΓΟ Κοντσέρτο του Αρανχουέθ, 2ο μέρος Αντάτζιο.mp3

Μία από τις μεγαλύτερες φυσιογνωμίες της Ισπανικής μουσικής, ο **Χοακίν Ροδρίγο** γεννήθηκε στο Σεγκούντο της Βαλένθιας ανήμερα της Αγίας Κιλικίας, προστάτιδας της μουσικής, στις 22 Νοεμβρίου 1901. Σε ηλικία 3 ετών, ο μικρός Χοακίν έχασε σχεδόν την όραση του, εξαιτίας μιας επιδημίας διφθερίτιδας, γεγονός που τον έσπρωξε να μάθει μουσική.

Η δημοφιλέστερη σύνθεσή του είναι το «**Κονσέρτο του Αρανχουέθ**», εμπνευσμένο από τους **κήπους του Αρανχουέθ** και το θερινό παλάτι των Βουρβώνων, που κτίστηκαν από τον Φίλιππο τον Β’ στα τέλη του 16ου αιώνα και ξανακτίστηκαν στα τέλη του 18ου αιώνα από τον Φερδινάνδο τον ΣΤ’. Το «Κονσέρτο του Αρανχουέθ» ήταν το έργο που ανύψωσε την παραμελημένη κιθάρα σε σόλο όργανο της ορχήστρας, και μάλιστα χωρίς ο Ροδρίγο να ξέρει κιθάρα! Πρόκειται για ένα **νοσταλγικό έργο** που θέλει να μεταφέρει τον ακροατή στην Ισπανία του 16ου αιώνα. Ο Ροδρίγο περιέγραφε το κονσέρτο του αυτό, ως ένα **έργο** «**που συλλαμβάνει το άρωμα από τις μανόλιες, το τραγούδι των πουλιών και το ανάβρυσμα των συντριβανιών**» στους κήπους του Αρανχουέθ. Με άλλα λόγια τις ομορφιές που ένας τυφλός, όπως ο ίδιος ο Ροδρίγο, θα μπορούσε να εκτιμήσει. Σύμφωνα με τον ίδιο τον Ροδρίγο, το δεύτερο μέρος του κοντσέρτου «εκπροσωπεί ένα διάλογο ανάμεσα στην κιθάρα και τα σόλο όργανα» (εγγλέζικο κόρνο, όμποε κ.λπ.). Πρόκειται για ένα από τα πιο αναγνωρίσιμα κομμάτια κλασικής μουσικής του 20ου αιώνα. Είναι εμπνευσμένο από την σαέτα, ένα θρησκευτικό θρήνο που ψέλνεται την Μεγάλη Εβδομάδα. Η κιθάρα και το εγγλέζικο κόρνο εναλλάσσουν συνεχώς το θέμα και η ορχήστρα μιμείται το προσκύνημα των πιστών στον δρόμο. Για χρόνια, πολλοί είκαζαν τι ήταν εκείνο που ενέπνευσε τον Ροδρίγο να γράψει το μελαγχολικό, διάσημο δεύτερο μέρος. Υπήρχαν φίλοι του συνθέτη που δήλωναν ότι το έγραψε εμπνευσμένος από τον βομβαρδισμό της Γκουέρνικα. Όμως, η Βικτώρια Καμχί θα αποκάλυπτε ότι όταν ο Ροδρίγο συνέθετε το δεύτερο μέρος, εκείνη απέβαλλε στο πρώτο τους παιδί. Όπως πιστεύει ο κλασικός κιθαρίστας Πέπε Ρομέρο, το δεύτερο μέρος «είναι μια προσευχή και μια συζήτηση με τον Θεό. Στο δε τέλος νοιώθει κανείς την άνοδο της ψυχής του αγέννητου παιδιού να φτάνει στα ουράνια».

Και τελειώνοντας, επιτρέψτε μου να μοιραστώ μαζί σας μια προσωπική μου εξομολόγηση για το εν λόγω μουσικό κομμάτι. Στη νηπιακή μου ηλικία είχα "χάσει" κι εγώ ένα αδερφάκι μόλις λίγων ημερών, από συγγενή καρδιοπάθεια. Το ραδιόφωνο της εποχής μετέδιδε για ένα τέταρτο κάθε πρωί μια "σαπουνόπερα", όπως ονομάστηκαν αργότερα τα "φτηνά" ρομάντζα ευρείας λαϊκής κατανάλωσης, στο τέλος της οποίας ακουγόταν η κορύφωση της ορχήστρας προς το τέλος του μουσικού αυτού κομματιού. Δεν θυμάμαι την υπόθεση της σαπουνόπερας -μάλλον δεν θα την καταλάβαινα και πολύ- αλλά σίγουρα η μουσική αυτή με συγκινούσε βαθειά, καθώς την άκουγα και κοίταζα έξω απ' το παράθυρο του παιδικού μου δωματίου τον "ιδιωτικό" δρόμο και τις μονοκατοικίες με τα γεράνια στις αυλές τους, άλλα κόκκινα, άλλα λευκά, άλλα ροζ, άλλα μωβ, όλα λουσμένα με έναν ήλιο να ζεσταίνει αλλά και να γλυκαίνει την ψυχή, ακόμα και κείνη την ημέρα που προσπαθούσα να καταλάβω πού είχε πάει το μωράκι που "έφυγε" από το σπίτι μας και χάθηκε.

Χρόνια αργότερα, όταν έκανα ειδικότητα στο "Ιπποκράτειο" κι ενώ είχα αναβολή στράτευσης, μου ήρθε μια ειδοποίηση να παρουσιασθώ στον στρατό. Πηγαίνοντας στο στρατολογικό γραφείο στο Ρουφ, διαπίστωσα ότι η κλήση αφορούσε εκείνο το "χαμένο μωράκι". Και βγαίνοντας απ' το γραφείο, να τη πάλι η κορύφωση του "Αντάτζιο" του Αρανχουέθ, να ανασύρει τις μνήμες της παλιάς γειτονιάς της ψυχής πια, με τα γεράνια σε πολλά

χρώματα, τα παιδιά να παίζουν "κρυφτό" στον ιδιωτικό δρόμο, τη μυρωδιά από τα "γεμιστά" στον φούρνο, πάντα "ορφανά" και με δυόσμο, όχι πολύ μαϊντανό, και τον ήλιο πάντα ζεστό αλλά και γλυκό, να με λούζει με το φως του και να με συντροφεύει στα παιδικά μου χρόνια που εξακολουθώ να ζω...

Σχόλια

ΛΕΒΕΝΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Την ονειροπόληση την έχω συνδέσει με την παιδικότητα, την ανεμελιά, την ηρεμία!!!! Πρώτη φορά που άκουσα αυτό το κομμάτι ήταν στην περίοδο των πανελλαδικών... Θυμάμαι ένα βράδυ ήμουν πάρα πολύ αγχωμένη για την επερχόμενη εξεταστική και άκουγα στο ραδιόφωνο μουσική... Και ξαφνικά μπήκε αυτό το κομμάτι!!!! Με ταξίδεψε... Με έκανε να γαληνέψω. Ονειροπολούσα κήπους ακριβώς σαν τους πίνακες που μπορείς οριακά να μυρίσεις τα άνθη και θάλασσες απέραντες να με ταξιδεύουν!!! Όμως ξάφνου συνειδητοποίησα ότι είχα να ονειροπολήσω πολύ καιρό... Είχα μεγαλώσει... Φριχτό να χάνουμε αυτή την δυνατότητα καθώς περνούν τα χρόνια καθώς οι ευθύνες, απαιτήσεις αυξάνονται, μαζί με το άγχος που μας τρώει... Φριχτούλι δεν νομίζετε???

Λάζαρης Ανδρέας

Δέσποινα, διαφύλαξε τη φαντασία σου, πάση θυσία. Μαζί της πράγματι κάνεις τα πιο όμορφα ταξίδια (και ... τζάμπα!)

ΛΕΒΕΝΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Κύριε Λάζαρη άκουσα και αυτό το τραγούδι που με έκανε να ονειροπόλησω σήμερα...!!! Φθινόπωρο, βροχή, ένα ζευγάρι που είχε τσακωθεί και μόλις τα ξαναβρήκε γιατί ο έρωτας είναι μεγάλη δύναμη!!! https://youtu.be/1GqU8FltjYE?si=QmFaIoceKbFssgVE

Λάζαρης Ανδρέας

Τέλειο, Δέσποινα!